

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lra, za inozemstvo 15.20 lra
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem savodu: Ljubljana štev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

La battaglia in Egitto

Vivaci azioni aeree — 24 apparecchi abbattuti, 35 carri armati distrutti, numerosi prigionieri catturati

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 8 luglio il seguente bollettino di guerra n. 771:

Sul fronte egiziano un forte attacco nemico è stato prontamente respinto con sensibili perdite per l'avversario. I carri armati e le autobande distrutti nelle azioni dei giorni scorsi ammontano a 35, numerosi prigionieri presi, intensa l'attività delle opposte aviazioni: quella dell'Asse ha concorso nei combattimenti a terra ed ha bombardato e mitragliato colonne nemiche provocando molteplici incendi, in ripetuti duelli nove aeroplani inglesi venivano abbattuti.

Su Malta formazioni italiane germaniche hanno rinnovato il bombardamento delle

basi aeronavali e infitto alla Raf la perdita di 14 apparecchi.

A seguito delle operazioni di guerra della giornata tre nostri aerei non hanno fatto ritorno: dei velivoli segnalati come mancanti nei giorni passati due sono rientrati alle basi.

Il nemico ha sganciato la notte sulle alcune bombe nei dintorni di Messana e Reggio Calabria: non sono segnati danni né vittime. Uno degli apparecchi britannici, colpito dall'artiglieria contraerea, è precipitato in fiamme nei pressi di S. Ranieri: dei componenti l'equipaggio un ufficiale e un sottufficiale sono stati tratti in salvo e catturati.

Boji v Egiptu

Zivahno delovanje letalstva — 24 angleških letal sestreljenih, 35 tankov uničenih, mnogo ujetnikov

Glavni štan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 8. julija naslednje 771. vojno poročilo:

Na egiptskem bojišču je bil takoj in z velikimi izgubami za sovražnika odbit močan sovražni napad. Število tankov in oklopnih avtomobilov, ki so bili uničeni v akcijah preteklih dni, je naraslo na 35. Zajetih je bilo več ujetnikov.

Delovanje letalstva je bilo na obeh straneh živahno. Letalstvo osi je podprlo borbe na kopnem ter je bombardiralo in obstreljevalo s strojnimi sovražne kolone, pri čemer je povzročilo številne požare, medtem ko je v ponovnih spopadih v zraku sestrelilo 9 angleških letal.

Na Malti so italijanske in nemške letalske skupine obnovile bombardiranje letalskih in pomorskih oporišč in uničile 14 britanskih letal.

Zaradi vojnih operacij večeršnjega dne so 3 naša letala niso vrnila; dve letali, ki smo jih pretekli dne označili kot pogesani, sta se vrnili na oporišče.

Sovražnik je v noči na 8. t. m. odvrzel nekaj bomb v okolici Messina in Reggio Calabria. Ni bilo niti škode niti žrtev. Eno izmed britanskih letal, ki ga je zadelo protiletalsko bližnjo, je treščilo v plamenih na tla v bližini S. Ranierija. Izmed posadke sta bila rešena in zajeta 1 oficir in 1 podoficir.

32 sovražnih ladij potopljenih

V Arhangelsk namenjen angleško-ameriški konvoj z ogromno zalogo vojnih potrebščin uničen v Severnem ledenem morju — Nadaljnji uspehi na vzhodni fronti — Obstreljevanje angleške obale

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 8. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Prodir nemških in zavezniških čet med Harkovom in Kurskom je bil proti jugu znatno razširjen. Sovražnikovi protinapadi severovzhodno od Voroneža so bili zavrženi. V borbi z obkoljenimi in razpršenimi četami smo zajeli številne ujetnike in velik plen.

Severnozapadno od Orja se nadaljujejo sovražnikovi napadi, ki pa so jih nemške čete vse odbile ob izdatni podpori močnih letalskih oddelkov. Na področju enega samega armadnega zbora je bilo uničenih 75 tankov.

V zaledju na področju Rževa se bile obkoljene na velikem prostoru močne sovražnikove skupine. Zaplenjenih je bilo 20 tankov.

V severnem odseku vzhodne fronte je sovražnik nadaljeval brezuspešne napade. Na visokem severu so bojna letala bombardirala letališča in oporišča na področju zaliva Kole. Potopljena je bila sovražna stražna ladja.

Kakor je bilo že objavljeno s posebnim poročilom, so letalski oddelki in podmornice napadli in po večini uničili angleško-ameriški velik in močno zavarovan konvoj. Ta konvoj je obstojal iz 38 ladij, natovorjenih s tanki, letali, topovi, municijo in drugimi vojnimi potrebščinami. Namencjen je bil v Arhangelsk. Zavarovan je bil z močnimi pomorskimi silami. V temnem sodelovanju s podmornicami so letala potopila veliko ameriško krizarko in 19 tovornih ladij s skupno 112.000 br. reg. tonami, podmornice pa 9 ladij s skupno 70.100 br. reg. tonami. Pri zasledovanju ostankov konvoja so podmornice potopile 4 nadaljnje ladje s 24.700 br. reg. tonami. Tako je bilo v tem konvoju uničenih 32 sovražnikovih ladij s skupno 217.000 br. reg. tonami. Pomorska reševalna letala so rešila in ujela veliko število ameriških mornarjev.

V Egiptu so imeli Angličani pri brezuspešnih napadih na južno krilo nemško-italijanske fronte velike izgube. Na Malti so bila pri podnevnih in nočnih napadih bombardirana letališča in pomorska oporišča. Sovražnik je izgubil v letalskih spopadih 14 letal.

Ob Rokavskem prelizu je aerisko daljnosežno topništvo obstreljevalo vojaške cilje pri Dovru. Letala so potopila sovražnikovo 10.000 tonsko ladjo, drugo ladjo enake velikosti pa so z bombami hudo prasko-dolali.

Letalski oddelki so v pretekli noči ponovno bombardirali luko in industrijsko

področje Middlesborougha. Opaženi so bili veliki požari in velika razdejavanja. Berlin, 9. jul. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so nemška bojna letala tudi večer izvršila polete oboroženega izvidništva v vodah in vzdolž obale britanskega otoka. Dognala so med drugim, da so napadi, ki so jih nemška letala izvršila na Middlesborough, povzročili ogromno škodo. Škoda se vedno je bilo opaziti zelo velike požare.

ške čete in jim prizadejali hude izgube. Skupina finskih lovcev, ki se je nad Si-vaerjevim spopadla s sovjetskimi letalskimi oddelki, sestavljenih iz bombnikov tipa »PE 2« in lovciv »Lang 3«, pri čemer je sestrelila en bombnik in eno lovsko letalo, ne da bi samo trpel izgube.

Gospodarski položaj Rumunije

Bukarešta, 9. jul. s. Podpredsednik rumunske vlade Mihael Antonescu je obiskal več krajev v okrožju Arges. Ob tej priliki je imel govor, v katerem je med drugim prikazal težave, ki so nastopile zaradi vojne predvsem v pogledu oskrbe prebivalstva in glade prometa. Napovedal je, da bodo v najkrajšem času izdani ukrepi za pobijanje neupravičenega zvišanja cen, češ da je vlada nasprotna inflaciji, ki bi pomenila gospodarsko anarhijo. Rumunski denar je pridobil na svoji vrednosti na vseh mednarodnih tržiščih, medtem ko je sicer rumunski gospodarski položaj med najboljšimi na evropski celinii. Podpredsednik vlade je napovedal tudi poseben nalet za povečanje proizvodnje in je k temu pripomnil, da imajo sedaj vrednost samo dejanja, ne pa besede. Svoj govor je prof. Antonescu zaključil takole: Sedaj se borimo na vzhodu, da bi premagali boljševike in da bi zavarovali našo zemljo, našo družino, našo lastnino in našo vero. O naši usodi odloča maršal Antonescu in narod mu sledi.

Strah pred inflacijo v Ameriki

Buenos Aires, 9. jul. s. Glede na vedno večjo nevarnost inflacije je Roosevelt sklical posebno konferenco vseh voditeljev kongresnih skupin, na kateri so bili proučeni razni predlogi za borbo proti inflaciji. Doznava se, da je med tem nastopilo ostro nasprotje med obema domoma kongresa glede novega kredita v znesku 680 milijonov dolarjev, ki ga zahteva gospodarsko ministrstvo. Navzlic predsednikovega posredovanju se ta spor ni polegel.

Pomanjkanje gume

Bern, 8. jul. s. Iz Washingtona se doznava, da je predsednik Roosevelt izjavil, da bo država zaplenila vsa guma zasebni avtomobilov, ako bi se vojni položaj poslabšal.

Halifax odžagan?

Lizbona, 9. jul. s. V tukanjskih krogih se trdovalno širi vest, da se bo britanski poslanec v Washingtonu lord Halifax definitivno vrnil v London. Baje je njegov naslednik že določen.

Vedno nove skrbi Avstralije

Lizbona, 9. jul. s. Iz Canberre v Avstraliji se doznava, da so tam zelo zaskrbljeni glede prehrane ameriških čet, ki so prispeli v Avstralijo in katerih položaj je urejen po izjavi predsednika avstralske vlade Curtina v skladu z ameriškim zakonom o namenu in posojilu. Pričakovati je, da bo ukinjen ves izvoz mesa in da bodo ustvarjene zaloge za civilno prebivalstvo.

Buenos Aires, 9. jul. s. Vlada v Buenos Airesu je izdala ukaz, ki prepoveduje argentinskih ladjem plovbo v vojnih pasovih in blokiranih predelih.

Minister Riccardi v Berlinu

Berlin, 9. jul. s. Večera zjutraj je prispel v Berlin na povabilo nemške vlade italijanski minister za zamenjave in valute. Ministra Riccardi je spremljalo visoki funkcionarji njegovega resora. Na postaji Anhalt ga je sprejel nemški gospodarski minister skupno s italijanskim veleposlanikom Dinom Alfierjem, državnim tajnikom Landfieldom, ministrom Clodiusom v zastopstvu zunanjega ministra, italijanskim generalnim konzulom, zastopniki gospodarskega ministrstva tretjega Rajha, državne banke in funkcionarji italijanskega veleposlanstva. Častno stražo je imela četa Hitlerjeve telesne garde. Med svojim bivanjem v Berlinu bo imel minister Riccardi razgovore z ministrom Funkom.

Dostojna počastitev spomina prefekta Vezia Orazia

Zara, 9. jul. s. V počastitev spomina pokojnega prefekta Vezia Orazia, na katerega je vse prebivalstvo za latinske pokrajine vezalo čustvo prisrčnega sodelovanja, so razne ustanove pod predstvom guvernerja Eliseo Bastianinija začele prostovoljno podpisovanje darov za zgradbo pomembnih javni del, ki bodo nosila ime fašističnega mučenika, ki je našel svojo slavno smrt na zemlji, ki je bila in je rimska, v Dalmaciji. Prebivalstvo se je pobu-di že odzvalo in zbirke so dosegle že približno 2 milijona lir. Dnevno pa pritekajo raznim upravam in zavodom nove vsote, ki znašajo večših po 100.000 lir in še več. To najbolj zgovorno dokazuje naklonjenost pravih Dalmatincev pokojnemu fašističnemu prefektu. Med večjimi humanitarnimi deli, ki so v načrtu, je tudi zgraditev hospica za stare in onemogle v Zari in zavoda za vojne sirote. Dela za zgradnjo teh zavodov se bodo čimprej začela.

Nenadna smrt predsednika turške vlade Za začasnega naslednika je imenovan dosedanji notranji minister — Politika Turčije ostane nespremenjena

Carigrad, 8. julija d. V hotelu »Palace« v Carigradu je večeraj kratko po polnoči nenadoma umrl turški ministrski predsednik dr. Refik Sajdam. Zadel ga je srčna kap.

Carigrad, 8. julija d. Nenadna smrt turškega ministrskega predsednika dr. Refika Sajdama je pršla popolnoma nepričakovano in je povsod povzročila globok vtis. Pokojni Sajdam je bil prav zadnje dni svojega bivanja v Carigradu posebno delaven in je v tistem prisostvoval konferenci, ki je trajala celih 10 ur.

Kakor javljajo iz Ankare, je predsednik turške republike Ineni pozval notranjega ministra Šikrija Tuzerja, da prevzame začasno vodstvo poslov ministrskega predsednika. Svoječasno so kot možnega naslednika pokojnega Refika Sajdama smatrali sedanjega zunanjega ministra Saradzogla, v katerega je imel pokojnik posebno zaupanje.

Carigrad, 9. jul. s. Vsi turški listi objavljajo ob priliki smrti predsednika vlade Rafikja Sajdama, poročila o globokem vtisu in žalovanju vsega turškega naroda, ki je zelo visoko cenil pokojnika ne le zaradi njegovega dela, ki je bilo posvečeno samo domovini, temveč tudi zaradi njegove osebnosti. Predsednik vlade je pred kakim tednom prišel v Carigrad, kjer se je v razgovorih z lokalnimi oblastmi zanimal zlasti za oskrbo mesta. Se predvečerašnjim popoldne se je napotil

v vilajet, kjer je imel daljši razgovor z Valijem.

Truplo pokojnika bo prepeljano v Ankaro. V političnih krogih izražajo mnenje, da smrt pokojnega predsednika vlade ne bo imela posledic za turško notranjo in zunanjo politiko, kajti za kontinuiteto te politike jamči predsednik republike İsmet İneni.

Dr. Refik Sajdam je bil rojen 1.1881 v Carigradu. Po končanem medicinski študiju na carigradski univerzi je odpotoval v Nemčijo, da bi se boljš izobrazil v svoji stroki. Kot zdravnik in pozneje kot profesor za notranje bolezni si je pridobil v Turčiji velik sloves. Ministrski predsednik Mustafa İsmet paša, kasnejši İsmet İneni, ga je pozval v vlado kot ministra za zdravstvo in socialno skrbstvo. Kot tak si je pridobil velike zasluge v delu za zdravstveno povzdigo prebivalstva v Turčiji. Ko je sestavljal v oktobru 1.1937 vlado Celal Bajara, je izstopil iz vlade kot njen najstarejši član, ostal pa je še nadalje v parlamentu kot poslanec Carigrada. V drugi vladi Celala Bajara je prevzel notranje ministrstvo. Ko je Celal Bajar odstopil po sklepu velike narodne skupščine, mu je dne 25. januarja 1.1939 predsednik republike İsmet İneni poveril sestavo vlade, ki se mu je posrečila še istega dne. Na čelu vlade je ostal do svoje nenadne smrti.

Položaj na kitajskih bojiščih

Stockholm, 9. julija s. V londonskih vojaških in političnih krogih začnajo gledati na Kitajsko z vedno večjo zaskrbljenostjo, ker se boje zrušenja Čangkajskove države. Tako poroča londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet«. V Londonu opozarjajo med drugim, da vstopa Kitajska v šesto leto svoje vojne z Japonsko, ki se je začela 7. julija 1937. V tem času je Kitajska po britanskih računih izgubila najmanj 6 milijonov ljudi, pri čemer niso niti upoštevane izgube civilnega prebivalstva, izhajajoče iz bombardiranj, raznih epidemij

in bolezni. Šef kitajske informacijske službe v Londonu dr. George Jeh je izjavil, da bi samo takojšnja zopetna zasedba Birme moga dati Kitajski izgledo za nadaljevanje odpora. Trenutno razpolaga Kitajska z rezervami, ki bi zadostovale za pet do šest let, vendar pa se ne bo mogla navzlic temu boriti, ako ne bo dobila večjih količin orožja in vojne gradivla vseh vrst. Možna prebivalstva je močno pada.

Nov transport portugalskih čet na Azore

Lizbona, 9. julija s. Danes odpotuje na Azore nov kontingent specializiranih portugalskih čet za obrambo tega otočja.

Voronež popolnoma zaseden

Čiščenje zaledja naglo napreduje — Letalstvo učinkovito podpira operacije

Berlin, 9. jul. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so nemške čete popolnoma očistile mesto Voronež ostankov boljševiških čet. Severno od mesta so nemške čete v obrambnih bojih pred napadi sovražnih oklopnih sil uničile 11 najtežjih sovjetskih tankov. Dve nemški diviziji sta od 28. junija do danes samy uničili 263 sovražnih tankov. Močni oddelki bojnih in strmo-glavnih letal so učinkovito podpirali operacije na kopnem. Vsi sovjetski protinapadi severno od Voroneža so bili zavrženi, sovražnik pa se ni mogel več zbrati, da bi se še nadalje upiral vedno večjemu nemškemu pritisku. Letalstvo je med tem z bombami vseh kalibrov bombardiralo zbirališča sovražnih čet.

Na nekem drugem odseku v doneški pokrajini so nemške čete zasledovale sovražnika, ki je bežal v smeri proti jugovzhodu. Pri tem so Nemci zasedli številne postojanke, napravljene na raznih pomembnejših višinah. Ob doneškem kolenu, kjer se je sovražnik poskušal rešiti z begom preko reke, so nemške oklopne sile napadle boljševike in ves oddelek popolnoma uničile. Tudi pri teh operacijah je učinkovito sodelovalo nemško letalstvo, ki je med drugim z zadetki v polno uničilo važen most in tako prekržalo Sovjetom pot za umik. Letala so prav tako metala bombe tudi na odnice na pohoju in so obstreljevale s strojnimi ostanki poražene boljševiške armade. Pri tem so bili uničeni štiri tanki, trije težki topovi in nad 300 avtomobilskih vozil.

Nemško letalstvo je razen tega izvršilo silovite napade na vsem južnem odseku bojišča, zlasti na železniške cilje, na vlakke, natovorjene s strelivom, vojnimi gradivom in četami, na železniška in cestna kržišča itd., pri čemer je med drugim zaustavilo 5 natovorjenih sovjetskih vlakov. Nemški lovci, ki še najraje obvladujejo nebo, so v letalskih dvobojih uničili 85 sovražnih letal.

Čiščenje zaledju

Berlin, 9. jul. s. Zaključene so borbe proti razpršenim sovjetskim vojakom in proti organiziranim partizanskim tolpom po veliki obkoljevalni bitki, ki se je vršila južnovzhodno od Harkova. Nekaj nemški bataljon je v sodelovanju z madžarskimi oddelki prisilil k borbi neko boljševiški oddelek 3000 mož, ki je razpolagala tudi z

Kavkaz izoliran

Ženeva, 9. jul. s. Prikazuje položaj na vzhodnem bojišču piše švicarski list »La Gazette de Lausanne«, da je ozemlje v četverkotu med Kurskom, Voronežom, Harkovom in Rostodom prišlo dejansko pod nemško kontrolo. Rusija je s tem razdeljena na dva dela, ki nimata nobene možnosti več, da bi občevala med seboj in kavkasko področje ne bo moglo več dobivati vse one oskrbe, ki jo potrebuje, kakor ne bo moglo samo dobavljati južni in osrednji Rusiji petroleja.

List »La Suisse« pripomnja, da se Rusum navzlic nasprotnim trditvam angloske propagande ni posrečilo s svoječasnimi operacijami spremiti izvedbe načrta nemškega generalnega štaba, ki je v ugodnem trenutku prešel v napad na vsem bojišču med Petrogradom in Črnim morjem. V trenutku, ko se začneta velika bitka, zaključuje list, nastaja vprašanje, ali bodo mogli zavezniški Rusiji pomagati z nastankom takovane druge fronte, o kateri se toliko piše in govori.

Finsko bojišče

Heisinki, 9. jul. s. V zadnjih 24 urah so na bojišču na ožini Anuus težki finski topovi uspešno obstreljevali sovjetsko mesto Lojdenoje Polje, južno od kraja Sivaari, pri čemer so uničile ali poškodovale nešteta poslopja in povzročili požare. Na istem bojišču so finska pehota, topništvo in metalci bomb porazili in razpršili napadajoče sovražne oddelke, ki se jim je za nekaj časa posrečilo izkreniti prednje finske postojanke.

Na bojišču pri Karelijski ožini je finsko topništvo skupno z metalci bomb izvršilo uspešno uničevalno obstreljevanje sovjetskih postojank. Na bojišču vzhodne Karelije, in sicer na njegovem Severnem odseku, so finski oddelki protiletalskega topništva, ki so jih napadle sovjetske patrole, razpršili sovjet-

Obisk Visokega komisarja v okrajnem glavarstvu za Ljubljansko okolico

Ljubljana, 8. julija. Včeraj dopoldne je Visoki komisar nepričakovano obiskal urade Okrajnega glavarstva v Ljubljani. Sprejel ga je komisar okrajnega glavarstva centurion cav. uff. Lodovico Maffei, ki je Ekscelencio vodil po uradnih. Esck. Grazioli se je podrobno seznanjal za razno delo glavarstva in se zadržal v razgovoru z raznimi šefi uradov in uradniki glede ukrepov, ki se nanašajo na 28 občin tega glavarstva.

Visoki komisar se je prav posebno zanimal za zdravstveno službo, za šolska in poljedelska vprašanja. Nato si je Visoki komisar ogledal katastrski urad za mesto in okolico ter se v podrobnostih poučil o poslovanju urada in o njegovih potrebah. Preden je Visoki komisar zapustil selet Okrajnega glavarstva, je dal nekaj podrobnih navodil za boljšo ureditev uradov, da bi bilo na ta način delovanje bolj racionalno in bolj primerno razdeljeno.

Uradni razglasi

Sprememba tarife za pobiranje žigovine in ostalih pristojbin za mere in dragocene kovine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavu člena 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na uredbu ministra za trgovino in industrijo bivše jugoslovanske vlade z dne 8. decembra 1936 št. 5385-1936 o tarifi za pobiranje žigovine in ostalih pristojbin za mere in dragocene kovine, objavljeno v Službenem listu bivše dravske banovine z dne 6. februarja 1937 št. 70-11 in smatrajoč za potrebno, označiti tarifne postavke v lirah in jih deloma spremeniti, odreja:

- od 20 do 5 metrov ... lir 5.-
od 2 do 1 metra ... lir 2.-
od 5 do 1 decimetra ... lir 1.-
konjske mere ... lir 2.-
debelinske mere: od 2 do 1 metra ... lir 2.-
manjše od 1 metra ... lir 1.-
priprave za merjenje dolžine ... lir 20.-
priprave za merjenje površine ... lir 40.-
V členu 3. Mere in priprave za merjenje tekočin in suhih tvarin
Od 1 hektolitra ... lir 6.-
Od 50 do 10 litrov ... lir 4.-
Od 5 do 2 litrov ... lir 2.-
Od 1 litra do 1 centilitra ... lir 0.50
Stekleni baloni:
do vstetih 10 litrov ... lir 2.-
nad 10 litrov ... lir 3.-
Kadi za tropine za vsak hektoliter prostornine ... lir 4.-
Konve (kangle) za mleko:
od 1 do 5 litrov ... lir 1.-
nad 5 do 10 litrov ... lir 2.-
nad 10 litrov ... lir 3.-
Mere za mleko: do 5 litrov ... lir 4.-
nad 5 do 10 litrov ... lir 8.-
za vsakih nad 10 l po ... lir 2.-
Priprave za merjenje tekočin:
do 2 litrov ... lir 5.-
nad 2 do 5 litrov ... lir 20.-
nad 5 do 10 litrov ... lir 25.-
nad 50 do 150 litrov ... lir 50.-
Mere za suhe tvarine: za posebne namene ... lir 4.-
Okvirji za merjenje drv: do 2 m² ... lir 2.-
nad 2 m² ... lir 5.-
V členu 4. Steklenice in steklene posode za točenje alkoholnih pijač in mleka
Gostilniške steklenice, za vsako ... lir 0.30
Čaše z enim merskim znakom, za vsako ... lir 0.30
Čaše z dvema merskima znakoma, za vsako ... lir 1.-
Steklenice za mleko, za vsako ... lir 0.30
V ČLENU 5. Sodl
Do 100 litrov prostornine ne glede ali je sod navaden ali za pivo, za sod lir 2.-
za vsakih nadaljnjih 100 litrov lir 2.-
Ostanki pod 100 litri se računa za celih 100 litrov.

do vstetih 10 kg nosilnosti lir 2.-; do 50 kg 4.-; do 100 kg 6.-; do 200 kg 10.-; do 500 kg 15.-; do 1.000 kg 25.-; do 5.000 kg 40.-; do 10.000 kg 60.-; do 15.000 kg 100.-; do 40.000 kg 150.- lir.
Nad 40.000 kg nosilnosti za vsakih nadaljnjih (polnih ali začelih) 1000 kg se po lir 25.-.
3. a) Za tehnične, s katerimi se tehta samo ena vrsta tvarine:
do vstetih 50 kg nosilnosti lir 12.-; do 100 kg 16.-; do 200 kg 20.-; do 300 kg 25.-; do 400 kg 35.-; do 500 kg 40.- lir.
Nad 500 kilogramov nosilnosti za vsakih nadaljnjih polnih ali začelih 100 kilogramov se po lir 5.-.
3. b) Za tehnične, s katerimi se tehta samo ena vrsta tvarine:
do vstetih 50 kg nosilnosti lir 12.-; do 100 kg 16.-; do 200 kg 20.-; do 300 kg 25.-; do 400 kg 35.-; do 500 kg 40.- lir.
Nad 500 kilogramov nosilnosti za vsakih nadaljnjih polnih ali začelih 100 kilogramov se po lir 5.-.
3. c) Za pregled števehovega mehanizma se pobirata po lir 2.-.
V ČLENU 8. Plinomeri
Če količina plina, ki prehaja v eni uri skozi plinomer, ni večja od:
0.25 kubičnega metra lir 5.-; 0.50 kub. m 8.-; 1 kub. m 10.-; 2 kub. m 12.-; 4 kub. m 14.-; 6 kub. m 16.-; 8 kub. m 18.-; 10 kub. m 20.-; 15 kub. m 22.-; 20 kub. m 25.-; 30 kub. m 30.-; 50 kub. m 35.-; 75 kub. m 40.-; 100 kub. m 45.-; nad 100 kub. m 70.- lir.
V ČLENU 9. Vodomeri
S kalibrom od 5 do 13 milimetров lir 6.-; od 14-25 mm 10.-; od 26-40 mm 16.-; od 41-50 mm 20.-; od 51-60 mm 25.-; od 61-70 mm 30.-; od 71-80 mm 40.-; od 81 in več milimetrov za vsak milimeter kalibra po 1.- liru.
Za kombinirane vodomere se pobira žigovina, ki ustreza vsoti žigovine za oba kalibra.

V ČLENU 14. Overtive in druge preizkušnje
1. za overitev priprav preizkušanje plinomerov, vodomerov, itd. se pobira:
za priprave s kotlom do 100 litrov lir 100.-; nad 100-600 l lir 200.-; nad 600-1000 l lir 250.-; nad 1000 litrov za vsakih polnih ali začelih 100 litrov se po lir 5.-.
Za pregled priprave za preizkušanje tokomerov se pobira:
2. Za pregled priprave za preizkušanje tokometrov se pobira:
za priprave za preizkušanje tokomerov z 2 žicama, po lir 100.-; za priprave za preizkušanje tokomerov z več žicami po lir 200.-.
V ČLENU 15. Analize
Za kemične analize zlitin iz zlata, srebra ali platine se pobira:
a) za analize zlitin iz zlata, po lir 30.-;

b) za analize zlitin iz srebra, po lir 15.-; c) za analize zlitin iz platine, po lir 50.-.
V ČLENU 16. Ležarina
Če se tokomeri in sodi, ki so bili predloženi v pregled, ne prevzamejo en dan po določenem roku, se pobira za vsak nadaljnji dan ležarina, in sicer:
za tokomere, za vsakega po lir 0.50.
za sode, za vsakega od hl prostornine lir 0.50.
Ostanki, manjši od hektolitra, se računa za cel hektoliter.
ČLEN 2.
Ta naredba stopi v veljavo s prvim dnem meseca po objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.
Ljubljana, 7. julija 1942-XX.
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Cene za tipizirano obutev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, na podstavu čl. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbu z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 in smatrajoč za potrebno, da se določijo cene za tipizirano obutev, izdelano v pokrajini ali uvoženo vanjo, odreja:
Člen 1. Maksimalne cene za tipizirano obutev, ki se uvaža v Ljubljansko pokrajino iz drugih pokrajin Kraljevine, se določajo v spodaj navedeni višini.
K cenam, določenim za prodajo na drobno, se smejo prišteti še:
a) stroški carinjenja,
b) eventualno dejansko plačani davki na poslovi in promet,
c) dejansko plačana mestna trošarina.
1. Nizki čevlji brez podloge za ženske
Nadplati iz goveje ali konjske kože ali skorje ali jesenovine, strojne rastlinske ali rudninske. Podplati leseni.
Maksimalna prodajna cena pri proizvajalcu:
za nizke ženske čevlje, par ... L. 15.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno:
za nizke ženske čevlje, par ... L. 23.-
2. Civilni čevlji za ženske:
Vrsta A.
Nadplati iz klobučevine ali iz dvojne ali podvojne tkanine. Podplati leseni, iz gume, regenerirane gume, sintetične smole ali druge primerne tvarine, opetje in oprstje iz trde lepenske ali s celuloidom ali katranom prepojene tkanine ali podobne tvarine.
Maksimalna prodajna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 120.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 160.-
Vrsta B.
Nadplati iz nepodožene tkanine; opetje, oprstje in podplati kakor pri vrsti A.
Maksimalna prodajna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 100.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 134.-
Vrsta C.
Nadplati iz dermoidov ali kožnih odpadkov, ki se ne morejo drugače uporabiti, ali iz druge tvarine. Podplati kakor pri vrsti A.
Maksimalna prodajna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 50.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 67.-
8. Deški čevlji
Vrste A, B, C - kakor zgoraj opisane.
Maksimalna cena pri proizvajalcu:
Vrsta A, B, C
št. 36-38 ... L. 90.- 72.- 42.-
" 33-35 ... " 80.- 65.- 38.-
" 30-32 ... " 72.- 59.- 34.-
" 27-29 ... " 65.- 53.- 31.-
" 24-26 ... " 59.- 48.- 29.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno:
Vrsta A, B, C
št. 36-38 ... L. 120.- 96.- 56.-
" 33-35 ... " 106.- 87.- 51.-
" 30-32 ... " 96.- 79.- 45.-
" 27-29 ... " 87.- 71.- 42.-
" 24-26 ... " 80.- 66.- 39.-

Maksimalna Maksimalna
cena pri cena v prodaji
proizvajalcu na drobno
Velikost:
št. 21-23 za par L. 26.- L. 35.-
" 18-20 za par " 23.- " 32.-
" 16-17 za par " 19.- " 28.-
5. Telovadni čevlji za ženske in otroke, proizvajalca na drobno
Maksimalna Maksimalna
cena pri cena v prodaji
proizvajalcu na drobno
Velikost:
za ženske, za par L. 45.- L. 61.-
za otroke:
št. 36-38 za par " 40.- " 54.-
" 33-35 za par " 36.- " 49.-
" 30-32 za par " 32.- " 43.-
" 27-29 za par " 29.- " 40.-
" 24-26 za par " 27.- " 37.-
6. Coklje lesene, za ženske in otroke, z enim samim preprostom kožnatim, tkaninskim ali drugačnim jermenom.
Maksimalna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 22.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 32.-
7. Copate za ženske, pri katerih se niso uporabili podplatno usnje, regenerirana guma ali kože volčje.
Maksimalna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 33.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 45.-
8 Copate za dečke in otroke kakor zgoraj opisane.
Maksimalna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 20.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 30.-
Na vseh spredaj navedenih vrstah obutve mora biti vtisnjena na zunanji in notranji strani označba vrste, cene in trdke proizvajalca.
Člen 2. Vsa civilna obutev, moška, ženska, deška in otroška, naj bo izdelana kakor koli iz usnja ali druge tvarine, je racionirana.
Odnosno število točk za vsako vrsto obutve je določeno posebej.
Iz racioniranja so izvzete popolnoma lesene coklje z enim samim jermenom iz usnja ali s trakom iz tkanine ali drugega blaga v sredini, da se z njim pritrdijo na nogo. Iz racioniranja so izvzete tudi copate, ki morajo biti izdelane brez usnjinih podplatov in brez uporabe nadomestkov za usnje ali regenerirane gume ter kožnih izdelkov volčje.
Člen 3. Trdke, ki proizvajajo ali prodajajo obutev, morajo voditi posebno prejemno in oddajno knjigo. Pod »prejemki« je vpisati najprej vse zaloge na skladišču na dan objave te naredbe.
Pozneje izdelana obutev se vpisuje sprosti tisti dan.
Pod »oddajo« je treba vpisovati obutev, ki se odposilja ali izročja, in sicer še istega dne.
Člen 4. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zapornom do dveh mesecev ali v denarju do 5000 lir. Izreči se sme tudi začasnii ali predlagati trajni odvzem obrtne pravaice.
Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.
Ljubljana dne 7. julija 1942-XX.
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Maksimalna Maksimalna
cena pri cena v prodaji
proizvajalcu na drobno
Velikost:
št. 21-23 za par L. 26.- L. 35.-
" 18-20 za par " 23.- " 32.-
" 16-17 za par " 19.- " 28.-
5. Telovadni čevlji za ženske in otroke, proizvajalca na drobno
Maksimalna Maksimalna
cena pri cena v prodaji
proizvajalcu na drobno
Velikost:
za ženske, za par L. 45.- L. 61.-
za otroke:
št. 36-38 za par " 40.- " 54.-
" 33-35 za par " 36.- " 49.-
" 30-32 za par " 32.- " 43.-
" 27-29 za par " 29.- " 40.-
" 24-26 za par " 27.- " 37.-
6. Coklje lesene, za ženske in otroke, z enim samim preprostom kožnatim, tkaninskim ali drugačnim jermenom.
Maksimalna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 22.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 32.-
7. Copate za ženske, pri katerih se niso uporabili podplatno usnje, regenerirana guma ali kože volčje.
Maksimalna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 33.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 45.-
8 Copate za dečke in otroke kakor zgoraj opisane.
Maksimalna cena pri proizvajalcu, za par ... L. 20.-
Maksimalna cena v prodaji na drobno, za par ... L. 30.-
Na vseh spredaj navedenih vrstah obutve mora biti vtisnjena na zunanji in notranji strani označba vrste, cene in trdke proizvajalca.
Člen 2. Vsa civilna obutev, moška, ženska, deška in otroška, naj bo izdelana kakor koli iz usnja ali druge tvarine, je racionirana.
Odnosno število točk za vsako vrsto obutve je določeno posebej.
Iz racioniranja so izvzete popolnoma lesene coklje z enim samim jermenom iz usnja ali s trakom iz tkanine ali drugega blaga v sredini, da se z njim pritrdijo na nogo. Iz racioniranja so izvzete tudi copate, ki morajo biti izdelane brez usnjinih podplatov in brez uporabe nadomestkov za usnje ali regenerirane gume ter kožnih izdelkov volčje.
Člen 3. Trdke, ki proizvajajo ali prodajajo obutev, morajo voditi posebno prejemno in oddajno knjigo. Pod »prejemki« je vpisati najprej vse zaloge na skladišču na dan objave te naredbe.
Pozneje izdelana obutev se vpisuje sprosti tisti dan.
Pod »oddajo« je treba vpisovati obutev, ki se odposilja ali izročja, in sicer še istega dne.
Člen 4. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zapornom do dveh mesecev ali v denarju do 5000 lir. Izreči se sme tudi začasnii ali predlagati trajni odvzem obrtne pravaice.
Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.
Ljubljana dne 7. julija 1942-XX.
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Ustanovitev Kr. gimnazije v občini Ljubljana
Viktor Emanuel III., po milosti božji in narodni volji Kralj Italije in Albanije, Cesar Abesinije, Glede na kr. uredbu z dne 6. maja 1923-I št. 1054, glede na kr. uredbu z dne 6. junija 1925-III št. 1084, glede na kr. ukaz z dne 3. avgusta 1931-IX št. 1069, glede na kr. ukaz z dne 4. oktobra 1934-XII št. 1745 in na predlog Našega ministra državnega tajnika za narodno vzgojo sporazumno z ministrom za finance. Smo sklenili in odločamo:
Ustanavlja se Kr. gimnazija v občini Ljubljana s pričetkom na dan 1. oktobra 1941-XIX. Imela bo popolna nižji in višji tečaj z osebnim staležem kakor sledi:
1 mesto ravnatelja 2. kategorije z učno obveznostjo,
4 redna profesorska mesta A,
3 redna profesorska mesta B, ob razrednem nadomestovanju po členu 25. zakona z dne 1. julija 1940 št. 899,
1 mesto šolskega sluga.
Predlagajočemu ministru se naroča izvršitev te odločbe, ki se mora predložiti Vrhovnemu računskemu dvoru radi vpisa.
Dano a Sant'Anna di Valdieri dne 17. avgusta 1941-XIX.
VIKTOR EMANUEL
Botta - Di Revel

Vpisano pri Vrhovnem računskem dvoru dne 13. februarja 1942-XX.
Register 5 narodna vzgoja, list 233.
Ta kr. odločba je bila objavljena v uradnem listu kraljevine Italije »Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia« z dne 27. junija

Največji ameriški proračun
30. junija zaključeni državni proračun Združenih držav je bil največji, kar jih pozna doslej ameriška zgodovina. Izdatki za vojno znašajo namreč 32.6 milijard dolarjev in so že prekoračili vse ameriške stroške v prvi svetovni vojni. Račun pa, da se bodo izdatki za vojno do 30. junija 1943 v primerjavi s tekočim proračunskim letom najmanj podvojili.

Tečajnikom Instituta za italijansko kulturo
Ljubljana, 8. julija.
Institut za italijansko kulturo obvešča tečajnike, ki so napravili izpit v mesecu juniju, da bodo osebno pisмено obveščeni, kdaj bodo prejeli zadevne diplome. Kdor pa medtem potrebuje začasno ispričevalo, ga lahko zahteva od vodstva zavoda.

Beležnica
KOLEDAR
Danes: Četrtek, 9. julija; Veronika, Kraljica miru
DANASNE PRIREDITVE
Kino Matice: Madreselva
Kino Sloga: »Velika dirka«
Kino Union: Leon Damaščan
Razstava slik Rajka Slapernika v galeriji Obhersnel na Gosposvetski cesti
DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murrmayr, Sv. Petra cesta 78.

Iz Spodnje Štajerske
Nesreče. V Svečini je delavca Ivana Becka njegov tovariš med neprevdanim ravnanjem z nožem težko rani na roki. Tapirski pomočnik Alfons Klamer iz Maribora se je med delom hudo urezal v desno roko. Petletni sinček vlakovodje Henrik Paviš iz Pobrežja je dobil hud napad kašlja, tako da so ga morali prepeljati v bolnico.
Zimski suknji ni mogoče kupiti pred 15. septembrom. Nemški državni oblačilni urad je odredil 1. julija vrsto omejitev glede prodaje oblek. Dame že doslej niso mogle kupiti poletni klobučevinskih klobukov, moškim je pa zdaj prepovedano do 15. septembra prodajati zimske suknje in blago za nje. Prepovedano je zdaj prodajati tudi papirnate perilo in obleke, izvzemši papirnate ovrtnike.

Helmutbund v Trbovljah. Štajerski Helmutbund je priredil 1. julija v Trbovljah veliko svečanost v proslavo obletnice svojega delovanja. Proslava je bila v slavnostni dvorani urada delnega sveta, kjer se je deželni svetnik dr. Frohner zahvalil svojim sodelavnikom, županom okrožja in njihovim pomočnikom za delo, storjeno v prvem letu v najtežjih razmerah. Potem je pa okrožni vodja štajerskega Helmutbunda Eberhart sklical vse svoje sodelavnice in vodje krajevni skupin in dvorani nemške mladine na zborovanje, ki so prisostvovali kot častni gostje tudi vsi vodilni uradni uradniki. Štajerski Helmutbund je razdelil med siromašne sloje 10.800 kg živil, blagovnih nakaznic za 182.000 mark in raznih drugih podpor v vrednosti 16.250 mark. 14 poslovalnic družva »Mati in otrok« je podpiralo 3078 družin, 9.500 mater, 1092 dojenčkov, 1436 šoloobveznih otrok in 514 mladoletnih. Podpore za nje so bile vredne 20.000 mark. K zdravniškemu pregledu se je javilo 4017 mater in dojenčkov. Štajerski Helmutbund je ustanovil tudi otroške vrste. Devet jih že deluje in v njih je našlo zavetišče 450 otrok. Čez dva meseca bo prostora za 700 otrok. Med 630 siromašnih šolskih otrok je bilo razdeljenih okrog 798 obedov. Štajerski Helmutbund je razdelil med prebivalstvo tudi mnogo obleke, nogavice in obutve. V Trbovljah je ustanovil okrogno glasbeno šolo ter priredil mnogo predavanj, koncertov in gledaliških predstav.
Novi grobovi. V Mariboru so umrli ključavničar državnih železnic Stefan Brezovnik, star 45 let, doma iz Pekar pri Mariboru, sluga mariborske bolnice Franc Kramberger, star 63 let, železničarjeva žena Marija Močnik, stara 29 let in pomožni redar Walter Sulzer, star 19 let.

Čuden spomenik
V glavnem mestu Jave Bataviji, ki je zdaj v japonskih rokah, imajo čuden spomenik. Prebivalstvo je prepričano o njegovi čudežni moči. Spomenik stoji sredi mesta na trgu Mariam Besar. To je star bronast top, ki o njem nihče več ne more povedati, kdaj in čemu je bil narejen. Njegove zgodovine nihče ne pozna. Javanci, zlasti ženske, pa pripisujejo staremu topu čudežno moč, polobno znamenju zvoncu Sv. Antona pod vrhom Šmarne gore. Kdor se namreč dotakne tega topa, je oblagodarjen s številnim potomstvom.
Tujec, ki pride v Batavijo, se čudi, zakaj je stari top sredi trga vedno okrašen s šopki. Mnogi so se že posušili, toda ženske prinašajo in polagajo na nje vedno sveže. Javanci, ki bi radi dobile otroke, hodijo k staremu topu in polagajo nanj roke in cvetje. Pr item murmaj svoje kozje molitvice. K staremu topu pa hodijo tudi moški. Javanci smatrajo namreč za največjo srečo na svetu obilico otrok. Zato romajo k staremu topu že zaročenci tik pred poroko, da bi se jim rodilo v zakonu mnogo otrok. To romarsko pot pa nastopijo tudi mnogi zakonci, ki so že več let poročeni, pa nimajo otrok. Drugi zopet prihajajo k staremu topu, ker imajo premalo otrok. Čudodelni top je znan po vsej Javi.

Od drezine do kolesa
V nedeljo 12. t. m. bo minilo 125 let, ko se je badenski gozdar Karl von Drajs prvič peljal s svojim vozilom, prednikom našega kolesa. Peljal se je iz Mannheima v Schwetzingen, mesteca blizu Heidelberga. Za to pot je rabila poštna kočija štiri ure. Drajs s svojim vozilom pa samo pičlo uro. To je bil seveda za takratne čase velik uspeh.
Nad iznajdljivim gozdarjem in čudnim vozilom, ki je dobilo potem ime drezina, je takrat majal ves vet. Kolo prihaja zdaj v času pomanjkanja bencina še posebno do veljave, in zato zasluži njegov prednik izpred 125 let teni večjo pozornost. Kakšno je bilo to prvo vozilo? Obe kolesi sta bila nameščeni druga za drugim in povezani med seboj z ogrodjem. V prostoru med kolesoma je bil sedež, kamor je sedel voznik, in si izmenoma pomagala z nogami naprej, tako da se je odrinil z dna z eno zid z drugo od tal. Sprejadal je imelo to primitivno kolo že krmilo, s katerim je krmilil vozač prednje kolo. Iz te drezine se je časoma razvilo sedanje kolo. Zdjaj imenujemo drezine železniške vozilke na štirih kolesih za notranji prevoz tovora in železničarjev. Ta vozila imajo torej s prvotnim kolesom skupno samo ime.

Čas hiti

Gospa Magda je skrbno primerjala svojo fotografijo s podobo v ogledalu. Da, na retuširani fotografiji so bile umetno odstranjene gube in popravljene poteze obraza, kolikor si je pač dala, da bi povsem ne izgubila podobnost z modelom. Toda vela lica in motne, upadle oči so jasno govorile: — To ni več bivša primadona Magda, temveč stara žena, stoječa z eno nogo že v grobu.
Na pisalni mizi je ležal izrezek s poročilom o dobrodelnem koncertu v Rudolfinu. »Po petnajstletnem molku nas je zopet očarala Magda Dvořakova s svojim srebrnim glasom. Dobro se je držala...« Pevka je čutila, da leritik kratkoma ni hotel povedati resnice in da jo je pohvalil kar tako iz navade, iz vjdnosti. Vedela je, da je bil njen glas v danih okoliščinah celo izredno dober. Toda to je bilo vse. Bolezen in skrbni so ji bile zapustile težke posledice tako, da je bila videti starejša kakor je bila v resnici. Bilo ji je petinpetdeset let.
A Henrik Kavan jo je gotovo še vedno videl pred seboj kot mlado pevko, ki je osvobodila svet s čudovito zapeto pesmijo »Čas hiti«. Zgrozil bi se, če bi videl to fotografijo, Morda se bolj kakor ona, ko ji je Henrik poslal svojo fotografijo, s katere je spoznala kako malo je podoben možu, ki se ji je bil tako globoko vtisnil v spomin. Magda je spravila fotografijo v predalček in nadaljevala začeto pismo:
»Čudno je nač, mili Henrik, da je naju poročilo o dobrodelnem koncertu po tolikih letih znova zblížalo. Ali je sem minilo že dvajset let od tistega dne, ko sem te zadnjič videla? Tudi jaz sem pogosto mislila na to, da bi te prišla obiskat, toda zdrav-

niki so me vedno pošiljali v najoddaljenejše kraje sveta, v Egipt in drugam, češ da zahteva moja botčena izpremembo podnebnja...
Hvala Ti za fotografijo in pošiljam Ti svojo, ker si jo želiš, toda to ni več tista Magda, ki si jo poznal, dragi Henrik. Od nje je ostal samo še njen glas... pa še njega lahko rabim le redko...«
Kar je nehala pisati. To je pametna misel! Namesto fotografije mu pošlje gramofonsko ploščo s svojo pesmijo. Toda zakaj prav za prav? Mar jo je sram, da se je postarala? Ali pa ji je prišlehnja do nečimernosti, da bi ji pokazala, kako dobro se je ohranil njen glas? Ni razmišljala o tem. Bilo ji je prijetno slišati zopet enkrat Henrikovo sodbo o svojem glasu. Bil je vedno njen največji kritik in občudovalec. Morda bi pa odkrilo njegovo občutljivo uho lahko poslušanje glasu, toda to bi bilo še vedno boljše od vtisa, ki bi ga napravila nanj retuširana fotografija.
Magda je raztrgala že napisano pismo in napisala drugo, ki se je v njem opravičila, da nima pri rokah nobene primerne fotografije.
Priprave za petje na gramofonsko ploščo so trajale dolgo, kajti Magda je vedela, da neizprosni kritik Henrik Kavan in kakor občinstvo iz Rudolfinu, kateremu je zadostovalo za navdušenje slavno ime. Za gramofonsko ploščo si je izbrala pesem »Čas hiti«, ki jo je bil Henrik nekč žložil za njo. Umetniški ravnatelj podjetja za izdelovanje gramofonskih plošč Bondy je označil njen prvi poskus z besedo »stajano«. Ko si je pa dala Magda ploščo zaigrati, je izjavila, da se sliši to kakor »nedušljivi konj. In pianistu, ki jo je spremljal na klavirju,

je dala točna navodila, kako naj zakrije v drugi kitici neprijetno hroščanje glasu. Vsak dan so izdelali tri ali štiri gramofonske plošče, toda Magda ni bila zadovoljna, čeprav so vsi trdili, da se sliši zdaj petje sijajno. Končno se ji je nekoga večera posrečilo. Ko je zapela prvo kitico, je studjo naenkrat izgubil in zdlo se ji je, da stoji na podiju velike koncertne dvorane. Nejasno, kakor v megli, je videla pred seboj blede, od pričakovanja napete obnuzne poslušalce. Henrik je sedel spodaj v loži blizu odra in napeto poslušal prvo jvno prepevanje svoje pesmi »Čas hiti«. Plemenita lepota besed jo je prevzela kakor še nikoli poprej. Bila je očarana sama nad seboj. Kakor nekč! Lahno in sladko je donela melodija. Zdelo se ji je, da vidi Henrika, kako se smehlja, srečen pri misli na njeno zmagoslavje. Zadnji zvon je utihnil, ali liki utirajoči odmev melodičnega zvončka.
Čez teden je pa morala ležati in zdravniksi so jo resno svarili, naj nikar ne preveč ne napenja svojih moči. Toda to je bilo vredno napora in trpljenja. Gramofonska plošča je bila zelo dobra. Magda jo je sama skrbno zavila in čakala liki izsarček po izpitu, ki sicer pričakuje srečen izid, pa se vendar še malo boji.
In ko je končno prišlo Henrikovo pismo, ga je vsa razburjena odprla in čtala:
Draga Magda, hvala Ti iskrena za poslano gramofonsko ploščo, toda bil sem zelo razočaran, da nisem dobil Tvoje fotografije. Ljudje mi pravijo, da zvoni Tvoj glas zelo leno in rad to verjamem... Magda, nisem Ti hotel tega povedati v zadnjem pismu, toda že pet let sem povsem gluha. Nikoli več ne bom slišel nobenega glasu...«

Začenjamo se pripravljati na zimo

Ze zdaj moramo misliti na konzerviranje živil za zimo — Sušili bomo zelenjavo in sočivje, nabirali gobe

Ljubljana, 9. julija
Letos imajo ljudje že več skusenj, kako je treba pripravljati in shranjevati živila, ki jih bodo uporabljali pozimi. Lani so preizkusili številna navodila o sušenju, vlaganju in predelovanju živeža za porabo v poznejših mesecih, tako da so se lahko prepričali, kateri način je priporočljivejši. Vendar je bilo še vedno mnogo nezaupljivih, ki se niso hoteli prijeti »novosti«. Posamezniki so pa tudi nekoliko preveč mamlarni, da bi posvečali tako pomembnim zadevam primerno skrb. Sami so preneli, da bi si pripravili in shranili nekatera živila, ki bi jih porabili z velikim pridom pozimi, in se vedno zanašajo na svoje prodajalce, češ, raje bomo vse to kupili, kakor da bi se trudili sami.

Čim smotnejša poraba pridelkov
Lani smo večkrat opozarjali, da moramo vse pridelke porabiti čim bolj razumno, tako da bo čim manj zavrnjenega ter neizkoriščenega. Morda bo kdo ugovarjal, češ, saj ne moremo bolje porabiti, kar pač imamo ter kar nam dajejo naši vrtniki. V resnici pa še vedno ne uporabljamo dovolj smotno povrtnine prav v času, ko je je največ. Tako so lani nekateri dopuščali, da jim je niso mogli porabiti vsega sproti, ko ga je bilo največ, konzervirali ga pa tudi niso. Prav tako ni bil povsod primerno obrabljani paradiznik, ki se ne ohrani dolgo zdrav poleti in jeseni in ga je treba čim prej porabiti ali predelati v sok, odnosno vložiti. Posamezni pridelovalci so pridelali več povrtnine, kakor so je lahko sami porabili, a je niso hoteli prodajati, ker bi jo radi čim bolj prodali pozneje. Nameravali so konzervirati nekatero pridelke, vendar niso mogli vsega primerno izkoristiti in tako je nekaj lepe povrtnine tudi zgnilo, ali so jo pa pojedli kuni. Sicer ne smemo govoriti o pravi škodi, če z ostanki povrtnine hranimo živali, kajti živalski organizem predela rastlinsko hrano v beljakovine in maščobe. Toda povrtnine je vendar škoda za živalsko hrano, ko je za zeleno krmo primerna prav tako, ali se celo bolje trava, ki je ne moremo uporabljati za človeški živež. S pridelki, ki jih lahko uporabljamo neposredno za človeško hrano, nikakor ni razumno krmiti živali; rastlinska hrana nam da neposredno več hranilnih snovi, kakor bi jih dobili posredno po predelavi v živalskem organizmu.

Shranjujmo čim več!

Priljubljenost za shranjevanje čim več pridelkov! Poletne in jesenske mesece ne moremo porabiti sproti nekaterih pridelkov. Ze lani smo naglašali, da se donosnost mešanih vrtoev znatno poveča, če znamo čim bolj porabiti povrtnino tudi, ko je je največ in ko je ne moremo pojesti sproti. Prejšnje čase so meščani pridelovali povrtnino v glavnem le za porabo sproti, to se pravi za porabo v istem času, ko so pridelki zoreli. Nekoliko bolj smotno so uporabljali le paradiznike, ki so jih shranjevali za zimo vložene ali predelane v sok. Posamezniki so vlagali tudi kumare in stročji fižol in nekateri so se založili za zimo še s korenjem, zeljem in peteršilom. Vendar je večina pridelkov, ki jih niso mogli porabiti sproti, ostalo slabo izkorisčenih, ali jih je pa bilo celo uničenih brez vsakega prida. Vrt jim je torej dal živež, dokler je kaj raslo na njem, ne pa tudi pozimi, ko ga je pokrival sneg. Lani so se nekateri spomnili starih navodil, kakor je treba pripraviti povrtnino, da ostane nepokvarjena ter da obdrži hranilne snovi še dolgo mesece, ko jo sicer najbolj pogrešamo. Težko je pa takoj premagati stare predsodke in navade, zato lani še ni bila vsa povrtnina primerno izkorisčena. To bi se naj letos ne zgodilo.

Vsa navodila niso dobra

Resnica niso dobra navodila in novice težko presodi, katero je dovolj zanesljivo ter priporočljivo. Vendar slabih navodil ni tako mnogo, kakor bi morda kdo mislil; večkrat se zgodi, da ljudje uporabijo dobro navodilo napačno, brez potrebe natančnosti, potem pa počejo priznati svoje napake. Tako so nekateri lani govorili, da sušenje zelenjave in sočivja ni priporočljivo, češ, to »žaganje nima nič v sebi in je predrdo. Pozneje so prišli na trg izdelki večjih obratov, posušena mešana zelenjava in sočivje, in ljudje so se prepričali, da je ta živež zelo okusen ter da ne zastaja za svežim. Morja posušena zelenjava izgubi nekaj vitaminov, toda tudi sveža zelenjava, če jo hranimo delj časa, najbrž ne vsebuje vsega, kar ji je dajalo vrednost, ko je še rasla na vrtu. Predsodki proti posušeni zelenjavi in sočivju so nedvomno neupravičeni. Končno tudi ne gre več za nobeno novost. Zelenjavo in sočivje so sušili v večjem obsegu že med prvo svetovno vojno. Ne smete pa misliti, da je to vojni izum; tudi v mirni dobi so sušili zelenjavo in sočivje, izdelovali sadne, sočivne in zelenjavne konzerve, čeprav v manjšem obsegu. V Ljubljani sami nismo imeli takšnih obratov, vendar s tem ni rečeno, da niso bili potrebni. Še skoraj potrebneje je pa, da suše povrtnino meščani sami, kajti sleherni mali vrtnar bi ne mogel dati svojih pridelkov v tovarne; zato jih naj čim koristneje izkoristi sam. Sprevidel bo, da mu daje vrtnice več kakor se mu je zdelo, ko je uporabljaj le presno povrtnino. Kdor pa pripravljaj živež za shrambo, da bo z njim čim bolj založen pozimi, mora biti pri tem delu tudi dovolj vester ter se točno držati navodil, da pridelkov ne bo kvaril. Če se zaupa vsem navodilom, je prav, da dela v začetku poskuse, dokler se dobro ne prepriča, da je navodilo dobro.

Pomagajmo drug drugemu

Novinec se lahko posluži navodil izkušnih ljudi. Našel bo lahko vedno dovolj ljudi, ki so preizkusili posamezna navodila. Zdjaj več časa, da bi skrivali posebne recepte kakor poslovno skrivnost. Včasih so nekateri gospodinje ljubosumno varovale svoje kuharske skrivnosti in jih niso hoteli izdati niti najboljšim prijateljicam. Nekateri se še vedno ne morejo otresti povsem iz samopasnosti, kakor da skrivajo recepte iz konkurenčnih razlogov. Kako bi bilo pomagano številnim družinam z raznimi kuhinjskim in drugimi navodili, ko bi posamezniki ne skrivali tako skrbno svojega znanja in skušenj! Obzaloovati moramo, da spodnjimskim pripomočkom še vedno nimamo primerne strokovnjake knjige z navo-

dili za čim bolj smotno uporabo živeža. Ne smemo sicer delati nikomur krivice; tako so naši strokovnjaki napisali že precej knjig iz posameznih strok in najdete med njimi tudi pripomočke za konzerviranje zelenjave in sočivja. Potreben pa ni bil priročnik, ki bi vseboval razne gospodinjske nasvete in navodila. Če pa že nimamo takšnih pripomočkov, moramo pomagati drug drugemu z nasveti. Zato bi bilo prav, da bi se gospodinje od časa do časa oglašale v dnevnikih ter opisovale svoje izkušnje. Tudi praktični vrtnarji bi nam vedeli marsikaj svetovati, s posebnim veseljem bi pa pozdravili strokovnjake, ki bi tudi brez pridržkov prišli k nam na pomoč ljudem s svojim bogatim znanjem.

Kaj vse bomo konzervirali

Če govorimo obširno o potrebi konzerviranja zelenjave in sočivja, s tem ni rečeno, da ne bomo pripravljali ter predelovali tudi drugih pridelkov za zimsko zalogo. Letos je dobra sadna letina in vsaj nekaterim se bo nudila dobra prilika, da bodo lahko nasušili mnogo sadja, nakuhal marmelade in pripravili sladkega soka. Konzervirati je pa treba tudi jagodice, tako ribez, ki je letos dobro obrodil, pa tudi borovnice. Borovnic včasih nismo znali dovolj ceniti in šele zdaj smo sprihodili, kako uporabljive, dobre in hranilne so. Zdjaj je še čas za nabiranje borovnic, čeprav jih ni več toliko kakor prejšnje tedne. Reklji pa boste, da je treba za konzerviranje jagod in sadja sploh mnogo sladkorja. Vendar se je že prejšnja leta, ko so gospodinje tudi morale varčevati s sladkorjem, izkazalo, da je mogoče vkuhati tudi brez sladkorja. V poštev pridejo predvsem borovnice; iz njih lahko kuhamo zelo dober sok brez sladkorja. Sok je posebno priporočljiv kot dodatek k nekaterim je-

dem, n. pr. k rižu. Mimogrede naj omenimo, da je navodilo za kuhanje borovnicnega soka zelo preprosto: borovnice zavremo brez vsakega dodatka — brez vode in sladkorja — tako da vrejo 5 minut. Ko jih postavimo na ogenj, začno čez nekaj časa puščati sok. Soka je toliko, da ni treba prilivati vode. Če bi kuhali borovnice predolgo, bi se jagode povsem razkuhale in izhlapele bi preveč soka. Ko se borovnice ohladi, jih prelijemo v steklenico ali drugo posodo, ki se dobro zapira. Vendar posode ne smemo takoj zapreti; steklenica mora ostati odmašena vsaj en dan, kajti sicer bi jo razneslo. Potem jo dobro zamušimo. Sok ostane tako dolgo ohranjen kusen. Precej sladek je, tako da sladkorja ni treba dodajati, četudi ga imamo. — Kdor more, naj si letos nakuha tudi sadne sokove. Še skoraj bolj priporočljivo je pa, da si nasušimo čim več sadja, kajti suho sadje lahko hranite brez posebnih posod in njegova uporabnost je velika. Zdjaj je tudi čas, da se preskrbite z raznimi zeljci za čaje. Za čaj ni uporabno le lipovo cvetje. Cela vrsta zeljci je dobra za čaje, od robide do lipovine. Za navodila, kako je treba mešati posamezna zeljca in jagode za čaje, se obrnite na izkušene »čajarje«. Nabirali bi tudi lahko razne jagode godnega grmičja. Cela vrsta dobrih jagod je še, ki jih pri nas še ne izkoriščamo. Nabiralec pa mora seveda dobro poznati jagode, da ne bo nabiral strupenih. Razen tega je še mnogo zeljci, ki jih ne izkoriščamo, dobrih za zeljčne juhe. V tem pogledu so ljudje še zelo potrebni pouka. Končno omenjamo še gobe, ki jih bomo seveda nabirali in hranili tudi letos. Lani se je marsikdo otresele predsodkov o gobah in vrste praktičnih gobarjev so se zelo povečale. Zato letos ne bo treba še posebej priporočati, naj ljudje nabirajo in konzervirajo gobe.

DNEVNE VESTI

— P. Mascagnj v papeževi avdienci. Papež Pij XII. je sprejel v avdienco italijanskega akademika Pietra Mascagnija, ki se je papežu zahvalil za poseben blagoslov, ki ga je bila deležna Mascagnijeva bolna nečakinja, ki je okrevala po dolgi, težki bolezni.

— Odkritje drenažnih kanalov iz rimske dobe. V Rimu so odkrili pri osmem km Aurelije zanimive izkopavine, o katerih je ugotovila nadzorna varstvena oblast, da gre za drenažne kanale, ki segajo v dobo rimskih cesarjev. Po sodbi strokovnjakov je izdelava za takratno dobo uprav dovršena ter mojstrska, kar pričča o pomembnem tehničnem napredku v rimski dobi.

— Žene brez nogavic smejo v cerkev. Zanimivo vest objavljajo »Le ultime notizie« glede ženskih oblačil in vstopa v cerkve. Z ozirom na nogavice, je naravno, da bi jih žene morale imeti na sebi, ko vstopajo v božji храм. Toda če ni mogoče drugače, se lahko izognejo temu splošnemu načelu in so nekateri župniki v tem za domovino izjemnem času dovolili ženskam vstop v cerkev, ako so brez nogavic. Tako je na primer ženskam dovoljen vstop brez nogavic v največjo krščanska cerkev, v vatikansko baziliko. S tem pojasnilom je razčiščeno to vprašanje, ki je povzročalo doslej pri ženskah nejasnost.

— Etina spet bruha. Ravnatelj potrosnega zavoda v Cataniji objavlja poročilo z dne 6. julija, po katerem je ognjenik Etina spet pričel bruhati lavo in pepel. Veliko pepela se je vsipalo proti jugozahodu in celo do Catanije. Iz Catanije se čuje močno bobnenje. Koščki strjene lave, ki imajo velikost oreha, so pokrili višji del okoli potrsne opazovalnice. Bruhanje Etne je proti večeru pojenjalo.

— Oblačilne nakaznice za vrnivše se Italijane iz Vzhodne Afrike. Pokrajinski korporacijski svetj so bili obveščeni, da morajo občine, kjer se bodo stalno naselile iz Vzhodne Afrike vrnivše se italijanske družine, izdati tem družinam oblačilne nakaznice v celoti, ne da bi bile prikrašane za kakšen odrezek.

— Zastopnik vlade pri otvoritvi nabožne razstave. Pri otvoritvi nabožne razstave, ki bo otvorjena dne 19. julija v Benetkah, bo zastopal fašistično vlado Eksc. Del Giudice, drž. podtajnik v ministrstvu za ljudsko vzgojo. Doslej so prijavitelji svojo navzočnost pri navedeni slovesnosti številne cerkvene, politične in kulturne osebnosti.

— Poživljenje sviloprej v Dalmaciji. Svilopreja je bila v davnih časih v Dalmaciji zelo udomačena. Pozneje pa je bila opuščena, kar je bilo na škodo dalmazijskega gospodarstva. Kakor poroča »Alite« je sedaj odločila pristojna oblast v Dalmaciji, da v priključnem ozemlju na novo uvede gojitev sviloprejk. V ta namen so bile razdeljene sviloprejk organizaciji kmetskih gospodinj potom ženskega fašija v Zari. Uspehi tega poizkusa so bili povsem zadovoljivi, zlasti v naselbinah Pogliane, Belafusa, Bencovazzo in Stretto. Dalmazijski guverner je sprito lepega uspeha, ki je sledil navzlic neizogibnim težočam, razpisal posebne izpodbudne nagrade za najboljšo gojitev sviloprejk v preteklem in bodočem letu.

— Izvošček utonil v vodnjaku. 60letni izvošček Domenico Di Marco iz Pescare je šel po vodo k vodnjaku za napajanje konj. Verjetno je po zdravnikovem izkazu, da ga je zadela kap, ko se je ravno nagnil ob vodnjaku, da bi napolnil posodo z vodo. Ker ni bilo Di Marca dolgo nazaj, je njegova žena stekla k vodnjaku, kjer je spoznala bridko resnico. Njen mož je utonil v vodnjaku. Zalostni ženin vzhdi so priklicali sosede, ki so spravili izvoščekovo mrtvo truplo iz vodnjaka.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 54. z dne 5. julija 1942/XX. E. F. objavlja Kraljevsko odločbo z dne 17. avgusta 1941/XIX. Ustanovitev Kr. gimnazije v občini Ljubljana; cene za tipizirano obutev in spremembo tarife za pobiranje žigovine in ostalih pristojbin za mere in dragocene kovine.

78letnega tvariša Josipa Pasetto, stanujočega v ulici S. Samuele 387. Kar ni bilo niti žene, da bi jim sporočila, kaj je s Pasettom, so domnevali, da sta najbrže moč in žena bolna. Končno pa je pridir predlog tovariša, da gredo obiskat tolejšega starčka. Ko so vstopili v Pasettovo stanovanje, jim je prišla nasproti njegova 75letna žena Terezija. Dejala jim je, da njen mož spi in da si ga ne upa zbuditi. Klečala je ob možu, ki je ležal negiben na tleh ter se ni več zmenila za nadaljnja vprašanja presenečenih postreškov. Motnost njenega pogleda in čulno omanjanje nesrečne žene jih je preprečilo, da imajo pred seboj ženo, ki se ji je omračil um. Le to je še povedala, da je stihala v eni preteklih noči zamokel padec na tla. Morda je bil njen mož, ki je padel iz postelje ter obležal na tleh. Žena ni nič mislila: to, kaj se je doglo zгодiti, ampak je ostala pri njem, dokler se ne zbudil. Postreški so se prepričali, da je njihov na tleh ležeči tovariš mrtev. Razpadajoče telo je že izpuhtevalo. Zdravnik je izrazil domnevo, da je Pasetto pononi prišla slabost, da se je dvignil iz postelje in da ga je istočasno zadela kap. Starček se je zgrudil na tla in je par hipov zatem umrl. Ženi pa se je v grozni slutnji moževne smrti omračil um.

— Iz zadružnega registra. Pri živinrejski selekcijski zadrugi z omejenim jamstvom na Krki pri Stični sta se izbrisala doedanja člana upravnega odbora Jože Gačnik in Janez Podraž, vpisala pa novovoljena člana upravnega odbora Šeme Franc, posestnika sin na Vidmu in Hren Jože, posestnik v Podkobju.

— Dvanajsti sin. Delavcu Anđelu Pagantov v Novari je povila žena 12. sina. Zdravemu dečku je botroval pri krstu novarski prefekt.

— Sedemčlanska družina se je zastrupila zaradi uživanja gob. Gobe so zelo izvrstna jed, vendar jih je treba dobro poznati, sicer lahko stedijsko neprijetne posledice. 14-letni Dioniz Fuggioni iz Sassarija pri Genovi je šel nabirat gobe na bližnje hribovje. Lepo količino jih je nabral in prinesel domov, kjer jih je mati okusno priredila. Nedolgo po zaužitju je čutilo vseh sedem rodinskih članov neprijetne posledice. Star 44-letni Ivan Fuggioni ter njegova žena Celo Battestini in otroci 14-letni Dioniz, 12-letni Anton, 6-letni Jakob, 3-letna Marija in 16-letna Katarina so bili prepeljani v genovsko bolnico. Stanje očeta in matere je zelo resno, dočim ni za ostale nobene hujsje nevarnosti.

— Tatvina 300.000 lir po treh mesecih pojasnjena. V noči na 31. marec t.l. je bilo izropano stanovanje stavbnega mojstra Hektorja Catto, stanujočega v ulici Melzi d'Eril 22 v Milanu. Izginila je tedaj srebrnina, kožuhoovina in drugi dragoceni predmeti, vredni skupno okoli 300.000 lir. Varnostna oblastva so bila vztrajno na delu, da pojasnijo veliko tatvino. Po treh mesecih je bila zadeva popolnoma razčiščena. Zajeli so glavnega kolovodjo tatinske družine Karla Vaghja, pri katerem so našli skrito vsa Cattojeva srebrnino. Nevarnega tatu so vtaknili v ječo.

— Minister javnih del Eksc. Garla je obiskal bolnico sv. vana v Molinettu. Zanimal se je predvsem za vojne ranjence, ki se z njimi pristno razgovarjal. Minister se je zelo pohvalno izrazil o vzorni ureditvi bolniških naprav, ki so med najmodernejšimi v Evropi, zlasti toplotna centrala. Minister Garla je posetil tudi Tovino, kjer je predočeval sestanku vseh zastopnikov, ki so prizadeti pri javnih delih. Na tej konferenci je bilo govora predvsem o delih za nove sodne uradne prostore, za narodno knjižnico v Torinu, za palačo uradov ministrstva javnih del v Torinu, za novo politehniko, novo gledališče, za ljudske stanovanjske hiše, za vseučiliški kompleks itd. Minister Garla je glede vseh omenjenih del dal konkretna pojasnila ter navodila. Posetil bo več krajev Piemonta, kjer ostane do 12. t. m., naker se vrne v Rim.

— Hrvatski gledališki amaterji na Dunaju. Zveza hrvatskih gledaliških amaterjev je gostovala s moči v dunajskem meščanskem gledališču. Skupina 30 gledaliških amaterjev si še več let prizadeva proučiti čustva in duho hrvatske ljudstva, in prikazati oboje na gledališkem odru v prizadevanju ustvariti novo hrvatsko ljudsko gledališče. Društvo se imenuje »Matice« in goji tudi hrvatski narodni pies.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavnikih ob 18. in 18.15. ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41
Največji argentinski film
Velika drama ljubezni in odpovedi
Madresciva
Libertad Lamarque — Ugo del Carril

KINO UNION — TELEFON 22-21
Nadaljevanje odličnega orientalskega filma CAPITAN TEMPESTA
Leon Damaščan
(Po vsebini samostojen film)
Carlo Ninchi, Doris Duranti

KINO SLOGA — TELEFON 27-80
Danes avanturistična drama
Velika dirka
V glavnih vlogah: Adolf Menjou in Dolores Costello. Režija: Alfred Green

— Grob v vodnjaku. Studenčni mojster Franc Orsini iz Castellazza Bormida je bil zaposlen pri poglabljanju nekega vodnjaka na vrtu Marka Cavallera. Iz še neugotovljenih vzrokov pa se je vodnjak v spodnjem delu nenadno porušil in zasul nesrečnega Orsinija v globini devetih metrov. Takoj so prihiteli reševalci, ki se jim je po naporem reševanju posrečilo, da so potegnili Orsinija izpod ruševin. Toda Orsini je našel na dnu vodnjaka svoj grob. Bil je mrtev.

IZ LJUBLJANE

Delitev ranega krompirja
Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata bi z današnjim dnem začel razdeljevati rani krompir na ljubljanske nakaznice po 6 kg na osebo na odrezek —G—. Stranke dobijo krompir pri trgovcu, kjer dobivajo tudi druga racionirana živila. — Cena v prodaji na drobno za krompir je določena na 2.25 lir za kg. — Potrošniki se opozarjajo, da s tem krompirjem varčujejo, ker so ponovne dobave negotove. — »Prevede«, Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Zaradi nakaznic krompirja obveščam mestni preskrbovalni urad vse trgovce, ki niso člani niti Gospodarske niti Skupne prodajne in nabavne zadruge, naj pridejo ponje v sobo št. 8, II. nadstropja Mestnega doma po sledemem razporedu: V četrtek 9. t. m. trgovci z začetno črko A—K, v petek 10. t. m. z začetno črko L—P in v soboto 11. t. m. z začetnimi črkami S—Z. Še isti dan bodo trgovci na drobno prevzeli krompir tam, kjer jim bo nakazan. Konsumenti pa bodo že prihodnji dan lahko dobili po 6 kg krompirja za osebo na odrezek G ljubljanske žilvske nakaznice. Trgovci bodo krompir prodajali po 2.25 L kilogram. Kdor pa še ni prišel po pripadajočo količino krompirja na odrezek H, naj to takoj stori, a plačal bo ta z odrezkom H dobljeni krompir po stari ceni 2.60 L. Priporočamo potrošnikom, naj ne porabijo vsega krompirja takoj, ker ni gotovo, koliko ga bodo še dobili, če bo sploh še dodeljen.

—J Obetala se je nevihta. Včeraj popolne se je začelo oblačiti od zahoda in veselili smo se že dežja, ki bi bil marsikje res zopet zelo potreben. Zadržna ploha je zemljo precej zbilja, voda ni proniknila dovolj globoko in napravila se je močna skorja. Zemlja je že močno razpokala tu in tam. Toda dežja ni bilo, čeprav je bilo pokritega z oblaki že pol neba. Ponoči se je povsem zjasnilo in davi se nam je obetal najlepši dan. Kaže, da bo tudi julij letos mnogo bolj suh kakor navadno.

— Strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti se je iz poslojpa meščanske šole v Mostah spet preselila v ljudsko šolo na Grabnu ter nadaljuje s poukom kot doslej ob sredah in petkih.

— Fravstovarna cerkvena občina v Ljubljani javlja svojim članom, da bo danes 9. t. m. ob 16. uri popoldne v cerkvi sv. Cirila in Metoda prirejeno svečano opelo v spomin blagopokojnemu dr. Pavlu Avramoviču, prvemu predsedniku Fravstovarne cerkvene občine. Po opelu se bodo prijatelji pokojnega napolnili na pokopališče, da se ob sveži gomili oddolže spominu pokojnika. Vse njegovi prijatelji so vabljeni, da se udeležijo spominke svečanosti.

—lj Pisarna Glasbene Muzice ima ob poštinih uradne ure od 8.—12. in od 15.—17. ure. V soboto popoldne je pisarna zaprta.

Iz pokrajine Trieste

— Zvezni tajnik dr. Piva je imel sestanek s pokrajinskim svetom ženskih fašjev. Razpravljal je o vseh aktualnih zadevah, med drugim o opremi delavke kolonije Pierabech, o prazniku žita, o organizaciji Dopolavara ženskega fašija ter o odnošjih z materami in deči. Potem ko je označil smernice za vsestransko delovanje, je podčrtal potrebo, da sta noša in življenje fašističnih žena vedno v skladu s preprosto zmernostjo, ki je temeljna krepost italijanskega naroda.

— Zvezni tajnik dr. Piva bo te dni v amisijskem programu obiskov večjih industrijskih obratov posetil Monfalcone, kjer si bo ogledal obrate Solwaya.

— Kolesarjeva mesnoda. 38letni poljedelec Rudolf Tuljak iz Pirana se je peljal na kolesu po Triesteu. Pri vodnji čez cesto v mestnem središču je padel s kolesa in si zlomil levo nogo. Zdravi se v bolnici.

— Poročili so se v Triesteu Josip Kokovice in delavka Elvira Urbanet; pomorski natakar Ondino Vendramin in gospodinja Lidija Peternelli; prekaževalec Damask Gusetina in zasebnica Atilija Bratos; trgovec Peter Pagiaro in gospojinja Olga Douzak; slikar Dominik Colombi in hišna Lidija Snaider.

slike, ki je bila objavljena v številnih listih, se je posrečilo ugotoviti brigadirju Alojzju Madogliju, da gre pri domnevem Ivanu Rauliciju za 13letnega Ivana Rauličiča, ki je bil rojen 24. maja 1929 v Podtliku pri Ljubljani kot nezakonski sin Teresije Trnovca in ki je zbežal v oktobru 1941 iz nekega ljubljanskega vzgojnega zavoda. Iz Triestea, kjer so se osem mesecev ukvarjali z usodo nemirnega, begajočega dečka, je bil Raulic-Zupančič prepeljan v Ljubljano, kjer se je izkazala rešilnost Madoglijevih ugotovitev. Zanimivo je, da je prispejo na kvesturo v Triesteu mnogo pisem, v katerih sporočajo starši, da je leček, čigar slika je bila objavljena, njihov sin. Zasluga kvesture v Triesteu je, da je s polzvedbami ter objavi dognala pravo ime ter rodni kraj mlađoletnega beguna, ki ima za seboj že pravi roman doživljenj, ki smo o njih pred meseci poročali.

— Padel je z drvečega vlaka. Po nesrečnem naključju je padel s tovornega vlaka, ki je vozil v Cervignano, 18letni železničar Hernas Sabucco. K sreči ni bilo smrtnih posledic, ampak je Sabucco obolel je lažje poškodbe na levlci. Sabucco so prepeljali v bolnico Kraljeve Helene v Trieste, kjer bo v petih tednih okreval.

— Trupla štirih junakov triestinskih častnikov v Triesteu. V Triesteu so bila prepeljana trupla štirih častnikov, ki so rodni iz Triestea in ki so padli na polju slav. Gre za kapitana Akla Brandolin ter poročnike Attilija Chianussija, Gualterra Lence in Antonia Rimondini. Trieste je svoje junake smovne svečano sprjel ter se s spostovanjem in globoko gjenjenostjo poklonil njihovim žrtvam.

— Zaradi živilskih kršitev je odredit prefekt v Triesteu, da se zapre gosilna Jospine Germanis, pekarija Karla Pieri v ulici Foscolo 22 ter pekarija Franca Godnik v ulici Foscolo 9.

— Odklovanje. V znak priznanja je bila podeljena srebrna svetinja v spomin poročnika zdravnika Evgena Cosciani, ki je pripadal 8. alpskemu polku. Pokojni je bil rodni iz Triestea, kjer je užival kot zdravnik velik ugled.

Iz pokrajine Gorizia

— Nadškof gorizjski mons. C. Margotti v Aquilei. V nedeljo 12. t. m. pojde gorizjski nadškof mons. C. Margotti v Aquileio. V tamošnji baziliko bo imel pontifikalno mašo v splošno aquilejskih patronov sv. Mohorja in Fortunata. Po maši bo birmovanje aquilejskih birmancev in birmank.

— V Kulturnem krožku v Gorizii bo koncertiral drevi na splošno željo glasbo ljubečega občinstva odlični violini G. Carpi, ki je že lepe uspehe na svojih koncertih po Italiji ter inozemstvu. Na klavirju ga bo spremljala soproga ga. Gabrijela Carpi Bernasconi. Carpi je sedaj profesor na Kr. konservatoriju v Bolzanu. Z nocošnjim koncertom se zaključuje gorizjska koncertna sezona 1941-42.

— Ljudsko gibanje. V Gorizii je bilo 6. julija šest rojstev in 4 smrtni primeri.

Naše gledališče

Drama
Četrtek, 9. julija: ob 17.30: Kralj na Betajnovi. Red Četrtek
Petek, 10. julija ob 15.: Vdova Rošlinka. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 11. ob 17.30.: Poročno darilo. Red A
Nedelja, 12. ob 17.30.: Kralj na Betajnovi. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ponedeljek, 13.: zaprto.

Opera
Četrtek, 9. ob 17.: Krišpin in njegova botra. Red B.
Petek, 10.: zaprto.
Sobota, 11. ob 17.: La Boheme. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 12. ob 15.: Krišpin in njegova botra. Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Ponedeljek, 13.: zaprto.

Radio Ljubljana

PETEK, 10. JULIJA 1942-XX*
7.30 Poročila v slovensčini. 7.45 Pesmi in napevi — v odmoru (8.) napoved časa. 8.15 Poročila v italijansčini. 12.20 Trio Ambrosiano. 12.40 Duet harmonik Golob-Adamci. 13. Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.20 Narodne romanze in pesmi. 13.50 Komorna glasba. 14 Poročila v italijansčini. 14.15 Klasični orkester vodi dirigent Manno. 14.45 Poročila v slovensčini. 17.15 Koncert Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Sijanec. 17.50 Pisana glasba. 19.30 Poročila v slovensčini. 19.45 Lahka glasba. 20. Napoved časa — poročila v italijansčini. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30 Vojaske pesmi. 20.45 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, sodeluje tenorist Andrej Jarc — pesmi. 21.20 Koncert pianista Bojana Adamčiča. 21.45 Koncert mezosopranistke Bogdane Sturm-Stritar. 22.15 Orkester vodi dirigent Zeme. 22.45 Poročila v italijansčini.

Narobe svet

Na Japonskem je marsikaj drugače kakor pri nas. Ze japonske hiše so bistveno drugačne, kakor naše. Japonci položje najprej tla in zgrade streho, potem šele pridejo na vrsto stene. Streha že sloni na stebrih, preden dobi hiša stene. Da čitajo Japonci v nasprotni strani kakor mi, je splošno znano. Japonci začne čitati na zadnji strani in čita od spodaj navzgor in od desne na levo. Isto velja za pisanje. Datum napiše Japonec spodaj in sicer najprej letnico, potem mesec in končno še dan. Če se Japonec podpiše, napiše najprej svoj priimek, potem pa ime. Če pride k Japoncu v hišo gost, mu odkazuje seveda častno mesto ob gospodarjevih strani in sicer na levi strani, ne pa na desni. Ob vstopu skozi vrata gre vedno najprej moški, ženska pa za njim. Za naše pojme je to nekakšen narobe svet.

BOLEČE POJAVE CISCÉ
ublažite, če pijete krepljeno »Amrozevo medo«, ki jo dobile le v Medarni — Ljubljana, Židovska ulica 6.

ANGORSKE ZAJCE
mlade, čistokrvne — prodam. — Streliška ulica 29.

Inserirajte

Gozdno bogastvo ljubljanske občine

Največji gozd mestne občine je tivolski, meri nad 30 ha

Ljubljana, 9. julija
 O mestnih parkih govorimo mnogo bolj pogosto kakor o mestnih gozdovih, zato tudi marsikdo ne ve, da ima ljubljanska občina tudi velike in lepe gozdove. Vrednost teh gozdov je v nekem pogledu vprav neprecenljiva; najsi bi imela Ljubljana še tako velike in lepe parke, bi ji vendar ne mogli nadomestiti gozdov. Parki so sicer tudi mestna pljuča, toda dovolj učinkovita le, če dihaajo skupno z gozdovi. Že v prejšnjem članku o gozdovih smo naglašali, da ima ljubljanska neprecenljivo gozdno bogastvo v svojih gozdovih. Mislili smo na vse gozdove, ne le na občinsko posest, in naglašali, da se gozdna vrednost ne izraža le v lesu. Gozd je mnogo več kakor le »stvarna lesa«. Če že rabimo prazolčno primerov tovarne, moramo vsaj reči, da je gozd tudi tovarna zraka in celo tovarna podnebja.

Zaščiteni gozdovi

Kaj pomenijo ljubljani njeni gozdovi, se dobro zavedajo seveda tudi v upravi mestnih gozdov. Ljubljana je še posebno srečna, da so veliki gozdovi, v neposredni bližini mesta pod mestno upravo, kati to pomeni, da so zaščiteni. Strokovnjaki nadzirajo te gozdove, skrbe, da se ne razširijo boleznine med drevjem, da so posejke takoj pogozdene in da tatovi ne delajo škode. Uprava mestnih gozdov ne bo dopustila, da bi se gozdna površina zmanjšala. Mestni gozdovi so dejansko in ne le formalno zaščiteni. Upravljatelji mestnih gozdov se pa tudi dobro zavedajo, da morajo biti vsaj do neke mere primerno zaščiteni zasebni gozdovi, ki meje na mestne. Rožniški in šišenski gozdovi so celota. Kjerkoli bi jih našeli, bi trpela celota. Zato so pa tudi uvedene omejitve pri sekanju v zasebnih gozdovih na Rožniku in za šišenskim hribom. Mestni čuvaji pazijo, da ljudje ne delajo škode tudi v zasebnih, ne le v občinskih gozdovih.

Morda se še spominjate, da je bilo pred leti vse gozdno ozemlje, ki ga oklepa Večna pot, proglašeno za narodni park. To se pravi, da je bila zaščita raztegnjena tudi na zasebne gozdove. Zal pa ni bilo uvedeno še dovolj učinkovitih ukrepov za dejansko zaščito gozdnega ozemlja. Vendar je bilo doseženo mnogo že s tem, da je bil prepovedan lov na ozemlju naravnega parka, dalje, da so se strože varovali drevje ter da ni bila dovoljena noja križem »krazem po gozdovih. Dovoljevali so še sicer nabiranje dračja, posebno strogo so pa stalali na prste tistim prijateljem lesa, ki so prihajali na prepovedano delo s skritimi sekirami in žagami. Nekaj časa so strogi čuvaji celo preganjali nabiralec borovnic in gobarje. Spominjamo se tudi na opozorilo, da smejo čuvaji uporabljati celo orožje proti gozdnim tatovom. Res je žalogo, da po tej ni delal več nihče v gozdu škode. Prijateljstvo sov so se čutili tudi prizadete, ker ni bilo dovoljeno voditi psičkov ne glede na pasmo v gozdove; prepoved je bila razumljiva, kajti, če naj bo rastlinstvo in živalstvo res zaščiteno kakor mora biti v narodnem parku, pač ne smemo dovoljevati tudi, da bi se psi podili v gozdu in morda celo ugonabljali živali.

Največji mestni gozd

Gozdna ljubljanska občinska posest ni združena v skupnem gozdu. Občina ima več gozdov v raznih krajih. Sreča je, da je največji občinski gozd tivolski, torej v bližini mesta. Prav zaradi tega imajo ljubljanski občinski gozdovi večjo vrednost, saj bi bilo skoraj brez pomena, vsaj v zdravstvenem in vrtnarskem pogledu, če bi jih občina imela kje daleč od mesta. Če bi bil velik tivolski gozd last zasebnik, bi nedvomno ne bil tako vzorno gojen in zaščiten kakor je zdaj. Najbrž bi ga nikdar ne mogli tako dobro zaščiti, da bi preprečili preveliko izsekavanje. Tivolski gozd, ki je pod mestno gozdno upravo, meri 30.367 ha. Sprevidimo torej, da je precej velik. Navidez, zlasti če gledamo nanj le iz tivolskega parka, ni posebno velik. Ko napravimo sprehod po lepih gozdnih sprehajalnih poteh in se ozremo tudi po mestnih mejnikih, pa sprevidimo, da to ni le gaj. Posebno ugodno je, da sta združena največji mestni park in gozd. Park skoraj neopazno preide v gozd in ko se poglobiš nekoliko v to morje zelenja in dišečega zraka, niti ne veš, kdaj si zapustil mesto. V parku so še zadnji sledovi mestnega nemira, v gozdu se pa čuti človek res povsem prostega ter nepresiljenega. Tja sežejo le še daljni odmevi mestnega hrupa, zrak pa nima več vonja po dimu in prahu. Mesto se nam zdi že daleč odmaknjeno, čeprav obdaja v krogu »narodni park«.

Razlika med mestnim in zasebnim gozdom

Priznati je treba, da so mestni gozdovi vzorno gojeni. Gozdarji podirajo nezdravo

drevje, sicer pa zdrava drevesa vsa dozorje, preden jih načne sekira. Zato pa tudi vidimo v tivolskem gozdu krasne visoke smreke, kakršne zaman iščeš povsod drugje v rožniških in šišenskih gozdovih. Prav v tem je najočitnejša razlika med mestnimi in zasebnimi gozdovi. V zasebnih gozdovih je malo starejšega, lepšega drevja. Tu in tam so goščave, drugje pa tudi večje ali manjše, nepogozdene jase. V zasebnih gozdovih vidimo tudi šture, ker zasebniki ne podirajo dreves s štorom vred. Zasebni lastniki pa tudi vselej tako skrbno ne trebijo po lubadarju napadenih smrek all sicer bolnih dreves. Pred leti, ko se je lubadar zelo razpasel v ljubljanskih gozdovih, so mestni gozdarji podirli vsa bolna drevesa in požgali lubje in veje. Poslej so stalno podirali obolee smreke, leto za letom, da se škodljivci ni mogel več tako razpasti. Zasebniki pa seveda niso tako skrbno zatirali nevarnega škodljivca, pač pa so tudi podirali smreke, zlasti, odkar se je les podražil. Na »nezasčiteni strani« Večne poti je v zadnjih letih padlo mnogo smrek, toda v tem primeru ne moremo govoriti o uničevanju gozdov, ker so podirali po večini večja, skoraj povsem dozorela drevesa. Niso pa pogozdovani jas, ker se jim menda zdi, da je gozd še dovolj gost. Sploh opažamo v nekaterih zasebnih gozdovih, da se lastniki ne zavedajo dovolj, kakšna razlika je v lesu. Med boljši les v gozdnih trgovini spada smrekovina, zato ni važno, kaj v gozdu raste in nedvomno ni umno gozdarstvo, če pripuščamo golemu naključju, kaj se bo zasejalo samo.

Drugi mestni gozdovi

Drugi večji gozd ima mestna občina nad Bokalci, Rigelce. Ta gozd meri 1.53 ha. Tu ni toliko smrek in iglastega drevja sploh kakor v tivolskem gozdu; precej je bukev, nekaj pa tudi borov. Tudi ta gozd je dobro gojen. Bokalski gozd je tako velik, da mora imeti svojega čuvaja. Prejšnja leta so delali tam tatovi veliko škodo, kljub čuječnosti čuvaja. Blizu tega gozda bo mesto dobilo veliko ustanovo, dom onemoglih. Zavetišče bo imelo v gozdu krasno zaledje z lepimi sprehajališči.

Drugi mestni gozdovi so manjši. Tako meri gozdno zemljišče Mostec le 0.30 ha. Občina ga je kupila l. 1931. Ta gozd je

pa vendar dovolj velik, da mu lahko tudi pripisujemo velik pomen, zlasti se zaradi njegove lege. Tam bodo lahko uredili gozdomo šolo, kakor so si jo zamislili pred leti. Mostec pa je primeren tudi za druge podobne namene, n. pr. za počitniške mladinske tabore. L. 1934 se je mestna gozdna posest še povečala za 4 druge manjše gozdne parcele.

Gozd na Grajski planoti je še večji kakor na Bokalah; meri 5.14 ha. Tudi temu gozdu moramo pripisovati posebni pomen, ker je sredi mesta in je torej čistilnik zraka. V tem gozdu so sprehajališča, ki jih moramo prštevat med najlepša v Ljubljani.

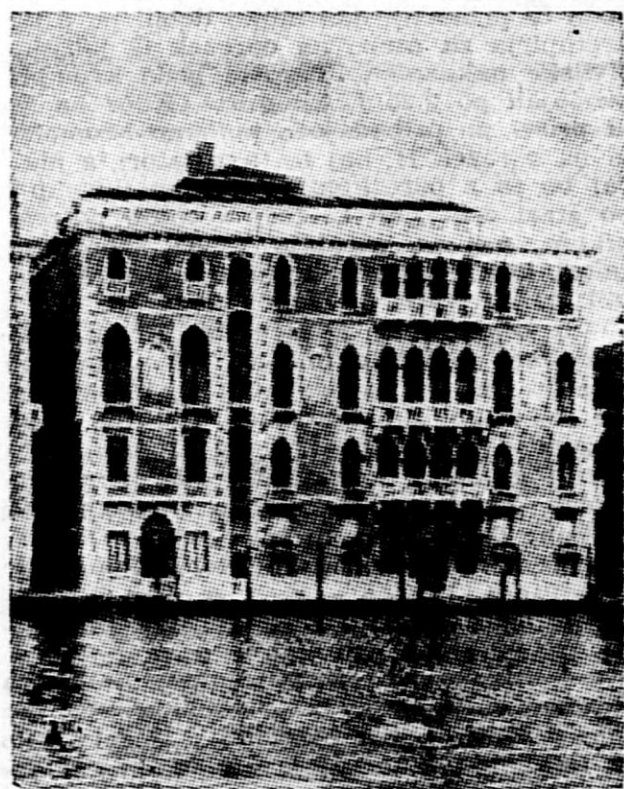
Končno moramo omeniti še gozd v Klečah, ki ima predvsem gospodarski značaj. Sicer so pa včasih gledali na vse mestne gozdove predvsem z gospodarskega stališča, to se pravi na to, koliko jim bodo donasali z lesom. Pozneje so pa mestni gozdovi, predvsem tivolski, dobili predvsem vrtnarski značaj, to se pravi, da so jih začeli bolj ceniti zaradi njihove splošne vrednosti, ne le gozdarske, ceniti v istem smislu kakor parke, ki služijo mešanom kot sprehajališča in mestna pljuča.

Bodoči botanični park

Pred leti smo tudi opazovali na zelo zanimivo zamisel vrtnarske preureditve tivolskega gozda. Tivolski gozd bi se po tej zamisli sčasom spremenil v gozdno botanični park, ki bi bil prava evropska posebnost. Sčasom bi vzgojili in posadili številne eksotične rastline, predvsem tiste, ki ostanejo vedno zelene. Podobni park je na Češkem, kjer ni nič ugodnejše podnebje za eksote. Vrtnarji znajo delati tudi čudeže. Tudi naši, zato jim smemo zaupati, da bodo dosegli uresničenje tega načrta, če se bodo dela lotili z vso verno. Pred leti so že začeli vzgajati eksotične zimzelene rastline ob robu tivolskega gozda. Eksotov seveda ni mogoče takoj prilagoditi na naše podnebje. Potrebno bi bilo težavno vrtnarsko delo, ki bi morda trajalo cela desetletja. Rastline bi morale postopno prilagoditi na naše mrzlo podnebje. V ta namen so jih začeli saditi pod domačim gozdnim drevjem. Ko bi se občutljive rastline udmačile pod zaščito višjega domačega drevja, bi jih utrjavali še nadalje, tako da bi končno eksoti prevladovali.

Venezia v blesku evropske likovne umetnosti

XXIII. Biennale — Umetnostne teženje nemških, švedskih, madžarskih, slovaških in danskih likovnih tvorcev

Venezia — palača Giustinian, sedež razstave

Benetke, 5. julija

Že XXII. Biennale je vzbudila veliko pozornost po vsem umetniškem svetu. Dela, razstavljena na njej, so predstavljala odklon od umetniškega kozmopolitizma, hkrati vrtnitev k umetnostnim idealom svojega naroda in svoje zemlje. Ta osnovna misel je vodila tudi umetnike, ki so se odločili, da bodo razstavili svoje umetnine na XXIII. Biennali, o katere svečani otvoritvi smo tedaj že poročali. Iskanje ter oblikovanje domačostnih motivov je značilna črta vseh različnih italijanskih likovnih umetnikov, ki

so s svojimi najnovejšimi umotvori še utrdili ter pomnožili svoj sloves.

Poleg italijanskih umetniških tvorcev pa so želi prodoren uspeh tudi predstavitelji umetnostne tvornosti in voje drugih narodnosti. Tem naj bo posvečenih nekaj vrstic.

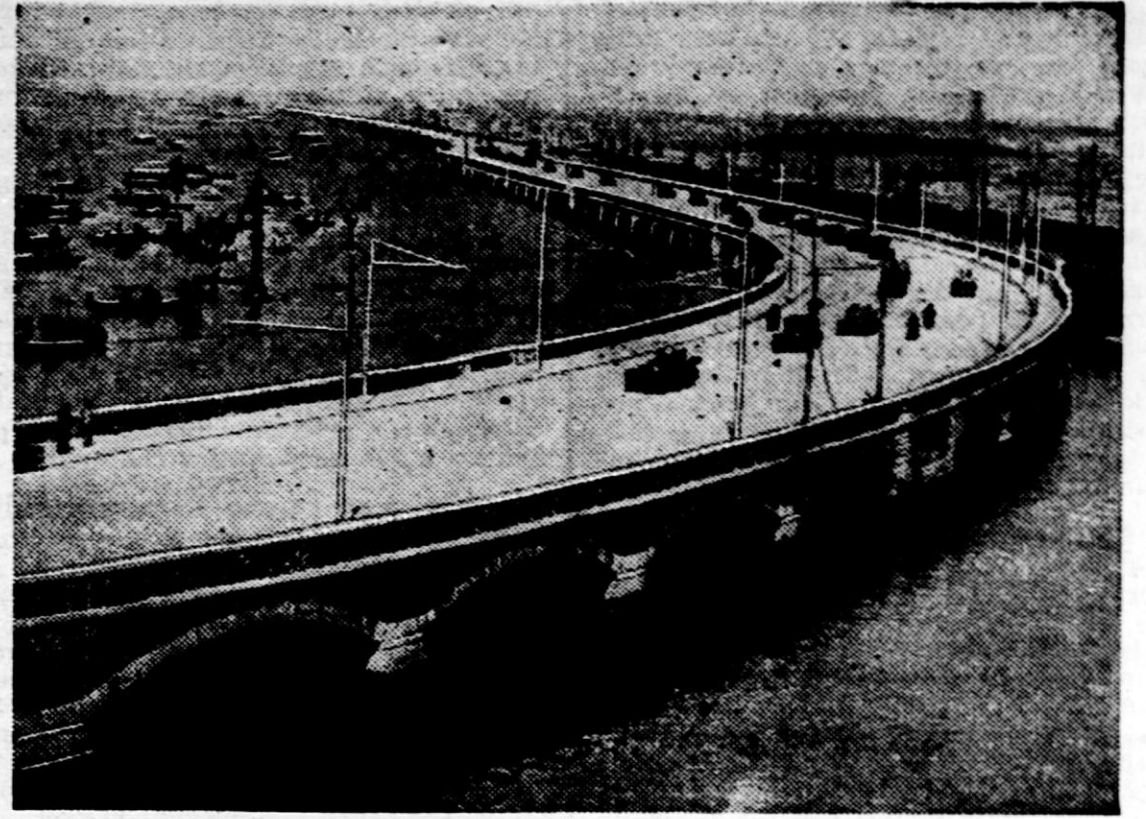
V glavni razstavni dvorani je razmestil svoje umetnine 78-letni nemški slikar Artur Kampf. Njegova moč so zgodovinski motivi in portreti. Potem sledijo Viljem Sauter s svojimi vojnimi slikami, Ferdinand Spiegel s portreti letalcev, Franc Gervoin z železniškimi postajališčem, pa še Valter Henning in Erih Mercker. Slednja podarjata v svojih slikarskih umetninah moment dela. Med kiparji dominira Eric Klimsch s svojimi robustnimi plastikami. V oddelku političnih karikatur so razstavili svoja dela Tony, Schweitzer, Planen in Gulbrausson. Razstavljene umetnine nemških likovnih umetnikov nam sicer predstavljajo izraz nemške umetniške tvornosti v majhnem obsegu, vendar pa prevladuje pri vseh vtisk o značilnem stanju sodobne nemške umetnosti.

Tudi švedski likovni umetniki so se odzvali. Najmočnejši med njimi je nestor švedskih likovnih umetnikov 76-letni princ Evgen, ki je značilen znanlec lepote ter posebnosti švedske zemlje. Potem akvarelist Wilhelmsonove šole Timen, Johansson, ki se zelo približuje nemškemu umetnostnim vzorom, Oisson in Borje z rahlimi francoskimi vplivi, modernistični ekspresionist Liungvist, Martin Aberg s svojo »Lapinj«, Karol Gunne s svojimi upsaljskimi zimskega motivi ter stari tradicionalist Oskar Hultgren. Med švedskimi kiparji pa se uveljavljajo z zrelim ustvarjanjem Stig Asberg, Björn Jonson in Harold Sallberg. Med madžarskimi umetninami se odliku-

jejo predvsem dela lani umrlega slikarja Viljema A. Novaka, zmagovalca pri prejšnji Biennali z Mussolinijev nagrado. Je predstavatelj rimske madžarske šole, ki ji pripadajo tudi Basillides, Burghardt, Goal, Molnar, Pekary in Rudnay, čigar dela najznačilneje izražajo dušo in temperament

še poznajo sledovi spahdnih vplivov. Med slovaškimi kiparji je najmočnejši Jan Kaniarek.

Tudi med umetninami danskih slikarjev se opaža temna navezanost na rodno zemljo in narodo. Danska pokrajina odseva v vsaj svoji mikavnosti v delih, ki so jih ustvarili

Venezia — znameniti most, zgrajen čez morje do mesta

madžarskega naroda. S svojimi umetninami so se nadalje zelo izkazali Szobotka, Diosy, Eledsy in Hinez ter od kiparjev Boldogfal, Ferency in Abonyl.

Naj omenimo slovaške likovne umetnike, ki so se proslavili s svojimi umotvori na pomembni vizejski razstavi. Pristen sin svojega naroda je slikar M. Benka, ki svojško oblikuje umetnostne prvine slovaške zemlje. Slovaška izvornost in svojstvenost diha iz slik, ki so jih razstavili Janko Slescey, Miloš Bazovsky, Ludov Fulla in deloma tudi Jan Mudroch, ki se mu pa

znani predstavniki sodobne danske umetnostne prizadevanosti Th. Olsen Hagedorn, Hoagen Müller in Karl Bovin.

Pri vseh omenjenih in tudi še drugih umetnostnih tvorcih, ki bomo o njih še spregovorili, se razodeva sorodnost teženje k rodni zemlji, k rodnemu narodu. Ravno zaradi tega kaže XXIII. vizejska Biennale tako žarko silovitost bogato dopolnjujočih se umetnostnih motivov, ki se prelivajo v sijajnem blesku umetniške silie ter nenehne ustvarjalnosti.

Transdnjestrija — nova rumunska pokrajina

je izrazito agrarna dežela, kjer se bo dalo poljedelstvo še povzdigniti

Po zasedbi Transdnjestrije (ozemlja onstran Dnjestra) po nemških in rumunskih četah, je bila ena glavnih nalog rumunske uprave obnova in povzdiga kmetijstva. Poljedelski stroji, orodje, žito in razne druge potrebščine so prišle z agronomi in strokovnjaki iz Rumunije v nove pokrajine, da je bilo mogoče že lani jeseni obdelati polje. Rumunske oblasti niso samo pripravile načrta za obdelovanje polja, temveč tudi predpise za porabo strojev in zaposlitev delovnih moči. Vsa poljska dela vodijo strokovnjaki. Poljski delavci delajo od petih jutraj do osmih zvečer z opoldanskim odmorom 100 minut. Za to delo je bil kmetom zagotovljen večji delež na poljskih pridelkih, kakor so ga imeli pod sovjetsko vlado. Poleg tega se pa pripravljaja agrarna reforma in kmetom je objuljeno več zemlje. Cene poljskih pridelkov so se primerno zvišale, tako da ima kmet občutek, da je njegovo delo poplačano.

Transdnjestrija je izrazito agrarna pokrajina z rodovitno zemljo in pašniki. Poljedelstvo se bo tu lahko še zelo razvilo. Že pred leti so začeli gojiti v Transdnjestriji rastline, ki dajejo gumi. Ti poskusi se bodo nadaljevali. Rumunske oblasti so določile za zboljšanje kmetijstva petleten načrt o zahtevah položaja glede prehrane in upoštevajoč evropske potrebe v posebnih poljskih pridelkih zlasti oljericah. Lani jeseni in letos spomladi je bilo obdelanih v Transdnjestriji 3.700.000 ha ali 75% zemlje. S tem se je površina obdelane zemlje povečala za 240.000 ha. S noseno-je zasejanih 371.000, s koruzo 492.400, jarem ječmenom 311.300, z ovosom 131.400, z ržjo 43.100, z ajdo 17.200, s prosom okrog 100.000, s krompirjem 46.800 in s sladkorno peso 43.000 ha.

Med posebnimi poljskimi pridelki je treba omeniti sojo 14.300 ha ricinus 1070, solnčnice 203.300, riž 400, bombaž 24.000, lan 3800, konoplja 1000 ha. Končno je treba omeniti še grah 19.000, teča 4500, čebula 15.000 in cikorkija 200 ha. Že letos bodo pridelali v Transdnjestriji precej oljeric in vlaknarice. S tem pa se daleč niso izčrpane možnosti te dežele v pogledu pridelovanja solnčnic, soje, lana, konoplje, bombaža, riža itd. V prihodnjih letih bo prebivalstvo Transdnjestrije obdelalo vso rodovitno zemljo, ko bo imelo na razpolago dovolj

poljedelskih strojev, orodja in semen. Potem bo pa prišla ta dežela v gospodarskem pomenu do polne veljave. Transdnjestrija meri 50.000 kv. km in ima 2.000.000 prebivalcev.

Opekar naravoslovec

Opekar Jan Kristyn iz Starega mesta pri Ogr. Hradištu je zelo navdušen za naravoslovje. Pridno zbira hrošče, metulje, rastline in mineralije. Njegova zbirka metuljev obsega 50 hroščev in žuželk pa nad 1.000 primerkov. Mož ima tudi obsežen črno sesavljen herbarij, v katerem je nad 1.600 rastlin iz Srednje Evrope, Francije in balkanskih držav. Kristyn je živel več let na Balkanu. Ima tudi zbirko obsegajočo nad 800 različnih mineralij in bogato knjižnico, v kateri je več sto naravoslovnih knjig, pisanih v nemščini, češčini in francosčini.

Sladkorna industrija na Javi

Pet milijonov domačinov na Javi, ki so bili pred vojno zaposleni v sladkorni industriji, lahko zdaj zopet dobi delo. Japonska poročevalska agencija »Domei« poroča, da bo vseh 84 sladkornih tovarn na Javi v kratkem zopet obratovalo. V nasprotju s politiko prejšnje vlade, ki je segla v sladkorni industriji po ostrih omejitvenih ukrepih, pospešuje japonska vojska uprava proizvodnjo sladkorja.

Španija ima dovolj sladkorja

Po podatkih združenih španskih sladkornih tovarn bo pridelala Španija leto 150.000 ton sladkorja. Imela ga bo torej za domačo porabo dovolj. Največje podjetje te stroke S. A. Ebro bo samo pridobilo 51.000 ton sladkorja iz sladkorne pese in trsa.

Zadnje na roko pisane novine

Med zadnje novine, pisane na roko, spada Grumbacher »Anzeiger«, ki je izhajal še leta 1868 kot tednik. Izdajal ga je učitelj Kristian Spindler. List je izhajal v 17 izvodih in izdajatelj, ki je bil obnem glavni urednik pisec, je moral prepisati vsako številko 17 krat z gosjim peresom.

D. Du Maurier:

38

Prva žena

Roman

»Ta ljubi stari Frith,« je rekla in mi segla pod pazduho. »Zmerom je enak; kadar koli ga vidim, se mi zazdi, da sem spet dekletce. Veste, ne zamerite, da vam rečem: še mlajši se mi zdite, nego sem si vas mislila. Maksim mi je pisal, koliko let vam je, a vendar ste še pravi otrok. Povejte mi, ali ste močno zaljubljeni vanj?«

Na to vprašanje nisem bila pripravljena; očitno mi je brala presenečenje na obrazu, kajti planila je v kratek smeh in me stisnila za komolec.

»Nikar nič ne recite!« je dejala. »Razumem, oh, razumem! Nadležna sem in brezobzirna, kaj ne? Toda ne menite se zame. Maksima imam zelo rada, čeprav se hruliva kakor pes in mačka, kadar sva skupaj. Tudi po njegovi vnanjosti vidim, da vam mrcmar biti hvaležna. Lani smo bili zanj vsi v skrbeh... a saj menda veste vso stvar.« Ta čas vabi stopili v obednico in Beatrice je umolknila, kajti tu sta bila služabnika, in moški so naju dohajali. Le kaj bi rekla Beatrice, sem pomislila, ko sem sedla in si razgrnila prtič, kaj bi rekla, ko bi slutila, da o lanskem letu prav nič ne vem, da so mi vse podrobnosti žaligre, ki se je odigrala v zalivu, neznan, da hrani Maksim te stvari zase in da se ga skrbno ogibljem izpraševati o njih...

Kosilo je poteklo prijetneje, nego sem pričakovala. Vsaj pričkanja ni bilo bogve kaj, ali pa se je bila Beatrice vendar že nekoliko obrzjala; z Maksimom sta kramljala o stvareh, ki so zadevale Manderley, o konjih, vrtu in skupnih prijateljih; Frank Crawley, ki je sedel ob moji desnici, pa me je zabaval z malenkostmi, ki niso terjale velikega napora in za katere sem mu bila hvaležna. Giles se je posvečal bolj jedem kakor razgovoru, čeprav se je časih spomnil, da sem na svetu, in se kakor po naključju obrnil k meni.

»Se zmerom istega kuharja, kaj, Maksim?« je rekel, ko mu je Robert drugič podal sladko jed. »Bei zmerom pravim: Manderley je v Angliji edina hiša, kjer dandanes še pošteno kuhajo. Ta čokoladna krema mi je ostala v spominu.«

»Mislim, da kuharja od časa do časa premenimo,« je menil Maksim, a kuharska pravila ostanejo zmerom ista. Gospa Danvers hrani recepte in jih nadzoruje, kako naj delajo.«

»Čudovita ženska, ta Danversovka.« Giles se je obrnil k meni. »Kaj ne?«

»Oh, da,« sem odgovorila; »gospa Danvers je, kakor kaže, prav zares redka oseba.«

»In značajna, da nikoli tega!« je dejal Giles ter razklenil željuzij in širokem smehu. Frank Crawley ni nič dejal, in ko sem vzdignila oči, sem videla, da me Beatrice opazuje. Takoj nato pa je odvrnila pogled in se spet zapletla v pogovor z bratom.

»Torej vobče ne igrate golfa, gospa de Winter?« me je vprašal Crawley.

»Ne, res ne,« sem odgovorila, zadovoljna, da smo znova preskočili na drug predmet ter pozabili gospo Danversovo; in dasi nisem imela niti pojma o tej igri, sem vendar jela pazljivo poslušati Crawleya. Sicer pa je bil golf kar dober predmet za razgovor, pošten, zastran mene tudi pust, in nas vsaj ni mogel zanesti ob nove čeri. Podali so sir, za sirom kavo. Morda je bilo čas vstati, v znamenje, da je obed končan. Gledala sem Maksima, a ta mi ni nič pokazal. Giles pa se je bil zanesel v ne baš razumljivo pripovedovanje o nekem avtomobilu, ki ga je bilo treba izvezli iz kupa snega — kako so prišli na to snov, ne vem — in jaz sem ga vdano poslušala, zdaj pa zdaj kimala z glavo in se smehljala, hkratu pa opažala, kako postaja Maksim na svojem koncu mize očitno nemiren. Nazadnje je Giles obmolnil; tedaj sem ujela Maksimov pogled, ko je lažno namršil obrvi in z očmi pokazal na vrata.

Takoj sem vstala, a v tem, ko sem odmaknila stol, sem se zadela ob mizo in prevrnila Gilesu kozarec s portovcem. »Oh, moj Bog!« sem preplašena vzkliknila, ne vedoč, kaj naj storim; že sem pograbila svoj prtič, toda Maksim se je oglašil: »Pusti, pusti, to je Frithova skrb; nikar ne delaj zmešnjave še večje. Beatrice, pelji jo nekoliko na vrt, saj ga tako rekoč še ni videla.«

Truden se mi je zdel, toliko da ne razdražen. Mar bi bili vsi ti ljudje ostali doma! Tako so nama bili pokvarili dan. Napor je bil prevelik za naju, ki sva se bila komaj vrnila. Tudi jaz sem se čutila trudno

in potlačeno. Maksim se mi je zdel nekam slabe volje, ko naju je povabil, naj greva na vrt. Kakšna nerodnica sem bila, da sem prevrnila tisti kozarec!

Stopili sva na teraso in krenili proti lepim zelenim tratam.

»Res škoda, da sta se tako naglo vrnila v Manderley,« je rekla Beatrice. »Mnogo bolje bi bilo, ko bi se bila tri ali štiri mesece potakala po Italiji, nato pa prišla takole sredi poletja. To bi Maksimu zelo dobro delo in tudi vam bi bilo marsikaj lažje. Kar zdi se mi, da bo prvi čas tukaj za vas bolj mučno kot ne.«

»Oh, ne verjamem,« sem odgovorila. »Prepričana sem, da mi bo v Manderleyu zelo všeč.« Beatrice je molčala. Nekaj časa sva hodili po travi sem ter tja.

»Povejte mi kaj o sebi,« je rekla nazadnje. »Kaj ste delali na rivieri? Živeli ste z neko Američanko, veliko čudakinjo, mi je pravil Maksim...«

Povedala sem ji, kako je bilo z gospo Van Hopperjevo in zakaj sem bila sprejeta službo pri nji; Beatrice me je sočutno, a vendar nekam raztreseno poslušala, kakor da misli na druge reči.

»Da, je rekla, ko sem obmolnila,« stvar je prišla, kakor sami pravite, zelo nepričakovano. A seveda nas je vse zelo razveselila, in upam, dragica, da hosta srečna.«

»Hvala, Beatrice, iskrena hvala,« sem odgovorila.